

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้าน เหมืองดี หมู่ที่ 7 ตำบล โค้งยาง
อำเภอ สูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา

นางสาว คณินนิตย์ นพรัตน์



สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

คณิงนิตย นพรัตน์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้าน เหมืองลี หมู่ที่ 7 ตำบล โค้งยาง อำเภอ สูงเนิน
จังหวัด นครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ รณกิตต์ ชินกุลกิจนิวัฒน์, 124 หน้า

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน เหมืองลี หมู่ที่ 6 ตำบล โค้งยาง
อำเภอ สูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ในการประเมิน เพื่อทราบถึงกระบวนการ
ดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเหมืองลีกับการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมืองแห่งชาติที่กำหนดไว้ 5 ข้อ รวมถึง ปัจจัยด้านบวกและลบ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของกอง
ทุนฯ ตลอดจนค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนบ้าน เหมืองลี หมู่ที่
7 ตำบล โค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ โดย ศึกษา
เกี่ยวกับ นโยบาย กองทุนหมู่บ้านฯ และการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านเหมืองลีในด้านต่าง ๆ
จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและจากการศึกษาจากเอกสาร ทำการประเมินโดยประยุกต์โมเดลชิป เป็น
รูปแบบในการกำหนดโครงสร้างของการประเมินการวิเคราะห์ข้อมูล มี 2 วิธี คือ ใช้การวิเคราะห์
เชิงปริมาณและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ คือ การสัมภาษณ์
การสังเกต การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการกองทุน
สมาชิกกองทุน ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผลการดำเนินการ พบว่า สมาชิก
หมู่บ้านเหมืองลี มีกองทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการพัฒนาอาชีพสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอีก 1 กองทุน คือ
กองทุนเงิน 1 ล้านบาท ที่รัฐบาลจัดสรรให้ การดำเนินงานของคณะกรรมการที่ปฏิบัติหน้าที่ตาม
ระเบียบฯ และมีความรู้ความสามารถเพียงพอจำนวนหนึ่ง เท่านั้น ทั้งคณะกรรมการกองทุนและ
สมาชิกเกิดการเรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด สมาชิกหมู่บ้านมี
แนวโน้มที่จะกู้เงินนอกระบบลดลง ปัจจัยด้านบวกที่พบได้แก่ มีการประสานงานของเจ้าหน้าที่
ราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนฯ ปัจจัยด้านลบที่พบ สมาชิกบาง
กลุ่มนำเงินไปใช้นอกวัตถุประสงค์ เช่น นำไปใช้หนี้ที่มีอยู่เดิม กับ ธ.ก.ส. หรือ สหกรณ์

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ


ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....


หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการบริหารจัดการ
และการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

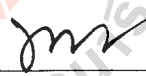
อาจารย์ที่ปรึกษา


(อาจารย์ รณกิตต์ ชินกุลกิจนิวัฒน์)

กรรมการสอบ


(อาจารย์เรืออากาศเอก ประโยชน์ คำสวัสดิ์)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมินโครงการ


(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- อาจารย์ รณกิตติ์ ชินกุลกิจนิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ นิธิวดี ทาเวียง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข

ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

- พัฒนาการอำเภอและพัฒนาคำบล ที่เอื้อเพื่อเอกสารระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน ในการทำเวทีประชาคม

- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก ในเรื่องต่าง ๆ และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน เหมือนถิ่น ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

คณิงนิตย์ นพรัตน์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	3
4. วิธีการดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 ปรัชญา วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์	5
2. ระเบียบต่าง ๆ	7
3. หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงาน	13
4. หลักการประเมินโครงการ (CIPP)	16
5. เอกสารที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการประเมินโครงการ	19
2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	20
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	22
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	25
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	26
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	27

บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	28
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	40
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	50
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	52
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	56
2. วิธีดำเนินการ	56
3. ผลการดำเนินการ	56
4. อภิปรายผล	57
5. ข้อเสนอแนะ	57
บรรณานุกรม	60
ภาคผนวก	62
ภาคผนวก ก แผนที่ตำบล, แผนที่หมู่บ้าน	63
ภาคผนวก ข ระเบียบต่างๆ	66
ภาคผนวก ค แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุน	106
ประวัติผู้เขียน	118

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 รูปแบบการประเมินแบบ CIPP กับการประเมินกองทุนฯ(หน่วยระบบA)	20
2 รูปแบบการประเมินแบบ CIPP กับการประเมินกองทุนฯ(หน่วยระบบ B)	21
3 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะประชากร	34
4 แสดงรายได้ประชาชนบ้าน เหมืองลีในแต่ละครอบครัว	35
5 แสดงจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เหมืองลี	44
6 แสดงจำนวนผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุน	45
7 แสดงยอดเงินให้กู้ แบ่งตามระยะการกู้	45
8 แสดงจำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	48
9 แสดงลักษณะการใช้จ่ายเงินกู้จำแนกตามประเภทธุรกิจ	49



บทที่ 1

บทนำ

บทนำ

รัฐบาลภายใต้แกนนำของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองรวมทั้งเพื่อสร้างศักยภาพใน ด้านความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านผู้ การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ โดยรัฐบาลได้จัดสรรเงินกองทุนแห่งละ 1 ล้านบาท จำนวน 74,881 หมู่บ้าน เพื่อที่จะทราบว่าการดำเนินการตาม นโยบายเร่งด่วนดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเพียงใด จึงต้องมีการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยนักศึกษาดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนที่ปฏิบัติงานประจำอยู่หมู่บ้านนั้นๆ

1. หลักการและเหตุผล

ที่ผ่านมา นโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนถูกกำหนดไว้เป็นนโยบายหลักของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย ส่งผลให้มีการจัดสรรงบประมาณและมอบหมายให้หน่วยงานราชการแปลง แนวนโยบายของรัฐมาสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้จากโครงการในการแก้ไขปัญหา ความยากจนของรัฐที่เกิดขึ้นมากมายที่ผ่านมา ได้แก่ โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) เป็นโครงการให้กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพยกระดับรายได้ และคุณภาพชีวิตของคนจนในชนบท (4,218 ล้านบาท) โครงการพัฒนาตำบลให้ อ.บ.ต.และสภาตำบลทั่วประเทศ เพื่อนำไปแก้ไขปัญหา ในชนบท (9,000 ล้านบาท) เพื่อกระจายผลผลิตและจ้างงานไปสู่ภูมิภาค(500 ล้านบาท) โครงการ กองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำไปเป็นกองทุนหมุนเวียนให้คนจนกู้(เบิกจ่ายไปแล้วจำนวน 23,456 ล้าน บาท) ณ. 5 พ.ย. 2544 หรือร้อยละ 52 โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค(คาดว่าใช้งบประมาณปีละ 100,000 ล้านบาท) และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ (5,077 ล้านบาท) เป็นต้น นโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ คือ นโยบายโครงการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่งในการต่อสู้กับปัญหาความ ยากจนซึ่งประชากรส่วนใหญ่ของประเทศกำลังเผชิญอยู่ รัฐบาลภายใต้แกนนำของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายในการจัดตั้งกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง ขึ้น โดยรัฐบาลได้เล็งเห็นถึง ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือ การไม่มี

ทุน และขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อที่จะสามารถในการดำเนินงานว่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนจึงได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นมา เพื่อสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านแห่งละ 1 ล้านบาท จัดสรรเงินให้หมู่บ้านจำนวน 74,881หมู่บ้าน โดยมอบหมายให้ทางหมู่บ้านมีการบริหารจัดการกันเอง

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติจัดตั้งกองทุนและรับการจัดสรร โอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบางชุมชนไม่ได้รับการอนุมัติกองทุนหมู่บ้าน เหมือนที่ หมู่ที่ 7 ตำบล โค้งยาง อำเภอ สูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา เป็นกองทุนหมู่บ้านหนึ่ง ที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของรัฐบาล ซึ่งได้รับการจัดสรร โอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2545 เป็นกองทุนหมู่บ้านที่ผู้วิจัยได้เข้าไปปฏิบัติงานประจำอยู่ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการ บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

เพื่อที่จะทราบว่า การดำเนินการตามโครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์และเป้าหมายของรัฐบาลที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ปัจจัยที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมีอะไรบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมี การประเมินกองทุนหมู่บ้าน เพื่อค้นหาข้อบกพร่องและเพื่อเสนอแนะให้มีการพัฒนาปรับปรุงต่อไป แล้วรายงานผลการประเมินในรูปแบบของ “ สารนิพนธ์ “ เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัจจัยแห่ง ความสำเร็จและจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของท้องถิ่น เพื่อเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน เหมือนที่ ว่าบรรลุ

วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่กำหนดไว้ 5 ข้อ เพียงใด ได้แก่

2.1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้หรือสวัสดิ

ภาพของสมาชิก

2.1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยรู้และคิดการเรียนรู้เริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันทั้งสังคมและเศรษฐกิจ

2.1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลกระทบต่อในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน และปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

2.3 เพื่อใช้กระบวนการในการทำสารนิพนธ์ในการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ในชุมชน

2.4 เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนชาวบ้านเหมืองดี

3.กรอบความคิดทฤษฎี

การวิจัยเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการประเมินความสำเร็จของโครงการหรือการวัดความสามารถในการบรรลุผลของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวชี้วัดความมากน้อยเพียงใด นักทฤษฎีองค์กรทั้งหลายต่างพากันเสนอแนวคิด วิธีการวิเคราะห์และตัวแบบ (Model) ของการศึกษาเพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการหรือหน่วยงานต่าง ๆ (Amitai Etzioni, 1964:1 อ้างใน ภรณ์ กิริติบุตร, 2529:1)

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิด ที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ รูปแบบการประเมินเชิงระบบตามทัศนะของสตีฟเฟิลบีม ที่เรียกว่า “ซีพีโมเดล” (CIPP Model) ซึ่งถูกกำหนดให้ใช้ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตบริหารจัดการและประเมินโครงการ โดยอักษรแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

- C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Procees คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

4.วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย หลักการ เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน โดยละเอียด

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน เหมืองดี และการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน เหมืองดีในด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 กำหนดตัวชี้วัดและตัวแปร ตลอดจนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่จะทำการเก็บข้อมูล โดยใช้ โมเดลซิป ในการกำหนดโครงสร้างของการประเมิน

ขั้นที่ 4 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา และตามลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ ทั้งจากการศึกษาจากเอกสาร เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี และหลักวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาจากภาคสนาม โดย สัมภาษณ์ และสังเกต เกี่ยวกับการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน จากคณะกรรมการกองทุน สมาชิก และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน เหมืองดี

ขั้นที่ 5 สังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ แจกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลเชิงคุณภาพ มาวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายเชิงเนื้อหา โดยบรรยายเนื้อหาตามสภาพจริงในแต่ละประเด็นที่ศึกษา และนำข้อมูลเชิงปริมาณ มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ความถี่ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ขั้นที่ 6 สรุปผลการประเมิน และข้อเสนอแนะ แล้วจัดทำรายงานผลการประเมิน “สารนิพนธ์”

5.ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

5.1 ได้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่กำหนดไว้ 5 ข้อ เพียงใด

5.2 ได้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และทราบปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินงานของกองทุน

5.3 ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนบ้าน เหมืองดี เพื่อเป็นแนวทางในการวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาระดับหมู่บ้าน และชุมชน

5.4 ผู้ศึกษาเกิดความรู้และเข้าใจในการศึกษาที่มีระเบียบเป็นวิทยาศาสตร์ อันนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

บทที่ 2

ปริทัศน์ วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้ผู้วิจัยได้ประมวลหลักวิชาต่าง ๆ จากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่า หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระ และหลักวิชาเทคนิคการประเมินที่นำมาใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ๆ ครั้งนี้ มีความถูกต้อง และมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาดังกล่าวมี 5 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์
2. ระเบียบต่าง ๆ
 - 2.1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
 - 2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544
 - 2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
3. หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน
 - 3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. หลักการประเมิน โครงการรูปแบบการประเมินแบบ ชิปโมเดล
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระ และหลักวิชาด้านเทคนิคการประเมิน ข้างต้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์
 - 1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้แถลงการต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริม และรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กและเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของประชาชนทั้งในหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ และการสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหาและสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง และเป็นการสร้างให้หมู่บ้านมีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนด้วยตนเองในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ๆ

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ

- 1.2.1 เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 1.2.2 ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- 1.2.3 เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 1.2.4 เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- 1.2.5 กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะประสบผลสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ส่วน คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- 4) การติดตามประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดี แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

1.3.2 ส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุน

1.3.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองโดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียงของตนเองในหมู่บ้านและชุมชน

1.3.4 เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของชุมชนท้องถิ่น และสังคมโดยรวม ด้านเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

1.3.5 ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนมีศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ รวมถึงระเบียบต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มาเป็นหลักในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านฯ ครั้งนี้ด้วย

2 ระเบียบต่าง ๆ

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีชื่อย่อว่า กทบ.ประกอบ ด้วย คณะกรรมการ ดังนี้ นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรี ที่นายฯ มอบหมาย เป็น ประธาน และรองประธาน 3 คน ได้แก่ รมว. กระทรวงมหาดไทย รมว. กระทรวงการคลัง และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกิน 10 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกรรมการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 3 คน ที่ปรึกษาคณะกรรมการอย่างน้อย 3 คนไม่เกิน 7 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง
2. กำหนดแผนงานและออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
3. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารจัดการกองทุน
4. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางบริหารกองทุน
2. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางในการบริหารกองทุน
3. จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมที่แจ้งและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุน
4. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 9 หมวด ดังนี้

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขคณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ ตามระเบียบที่กำหนด

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วย เงินและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้
2. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
3. เงินกู้ยืม
4. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากกองทุน

ให้ธนาคาร โอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน ๆ ตามคำสั่งจ่ายของคณะกรรมการบัญชีละ 1 ล้านบาท คณะกรรมการมีอำนาจระงับการจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหรือให้กองทุนชดใช้หรือส่งเงินคืน ในกรณีที่กองทุนเบิกจ่ายไปแล้วอันเนื่องจากรู้ว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุน

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ประกอบไปด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และ รองประธาน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จากองค์กรประชาชนจำนวน 5 คน คณะอนุกรรมการสนับสนุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับ จังหวัด ในการทำหน้าที่สนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการแก่งกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการกองทุน
3. ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ ข้อบังคับกองทุนตามแผนงาน โครงการของรัฐซึ่งมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับกองทุน เพื่อเอื้ออำนวยให้กลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้านสามารถรวมกองทุนเข้ากับกองทุนหมู่บ้าน ได้ตามวัตถุประสงค์

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ประกอบไปด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานและ ปลัดจังหวัดเป็นรองประธาน และผู้ทรงคุณวุฒิอีก 5 คน มีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับ จังหวัดอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. รับขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด
2. ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน ซึ่งผ่านการประเมินของคณะอนุกรรมการ สนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับชุมชนตามระเบียบและวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด
3. สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด เพื่อให้เกิด ความโปร่งใส และบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์

คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ประกอบไปด้วย นายอำเภอ เป็นประธาน ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนไม่น้อยกว่า 7 คน ไม่เกิน 9 คน คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ มีหน้าที่ ประเมินความพร้อม สนับสนุนการเตรียมความพร้อม สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน และชุมชนเมือง สนับสนุนและติดตามการดำเนินกิจการของกองทุน

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยกรรมการชายหญิงสัดส่วนเท่าเทียมกัน ดำเนินการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิก คณะ กรรมการต้องเป็น บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์และมีความรับผิดชอบ เป็นที่ ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน เพื่อสอดคล้อง และเกื้อกูลกับกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้ว

2. ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่ขัดแย้งกับ
 3. ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
 4. รับสมาชิก และจัดทำทะเบียนสมาชิก ทั้งที่เป็น กลุ่ม องค์กรชุมชน บัณฑิตบุคคลในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง
 5. พิจารณาให้เงินกู้ตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด
 6. จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร
- กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันมิได้

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

กองทุนหมู่บ้านอาจประกอบไปด้วย เงินและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาระผูกพัน
3. เงินกู้ยืม
4. ดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน
5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
6. เงินค่าหุ้น

สมาชิกกองทุน ประกอบด้วย บุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุน

การรับสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการที่กองทุนกำหนด โดยคำนึงถึงความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีผู้ถือหุ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ภายในกำหนดระยะเวลา 15 วัน นับจากวันที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนด

คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวน 20,000 บาท การอนุมัติรายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป การอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งต้องไม่เกิน 50,000 บาท

การกู้ยืมเงินกู้ฉุกเฉินให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้เงิน พร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันทำสัญญา

หมวด 8 การทำบัญชี และการตรวจสอบ

ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ รวมทั้งจัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

คณะกรรมการกองทุนต้องจัดให้มีระบบการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี และการพัสดุ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบของสมาชิกเป็นหลัก

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่กรรมการกองทุนเข้าดำรงตำแหน่ง ให้กรรมการกองทุนจับสลากออกจำนวนครั้งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนทั้งหมดคณะกรรมการกองทุนต้องดำเนินการยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการและเปิดบัญชีเงินฝากของคณะกรรมการกองทุนให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน หลังได้รับเลือก

2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เหมืองลี่ มีดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- 1.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 1.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น
- 1.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 1.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกเป็นคนดี มีคุณธรรม
- 1.5 เพื่อพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิก

2. แหล่งที่มาของกองทุน

- 2.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ

- 2.2 เงินกู้ยืม
- 2.3 ดอกผล หรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
- 2.4 เงินฝากสัจจะ และเงินรับฝาก
- 2.5 เงินค่าหุ้น
- 2.6 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า

3. คุณสมบัติของสมาชิก

- 3.1 เป็นผู้พำนักอยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 3.2 เป็นผู้มีนิสัยดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน
- 3.3 เป็นผู้พร้อมที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิกได้
- 3.4 มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด
- 3.5 ประพฤติดี ไม่เสพหรือเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด

4. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 4.1 ยื่นคำขอเป็นสมาชิกกองทุน ได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- 4.2 เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 3 ข้างต้น
- 4.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณารับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

5. การพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

- 5.1 ตาย
- 5.2 ลาออก และได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- 5.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือ ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- 5.4 จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน และบิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
- 5.5 นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

มบัติไม่ตรงกับ คุณสมบัติตาม ข้อ 3

6. ค่าธรรมเนียมแรกเข้าคณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิกที่เป็นปัจเจกบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรสมาชิกเป็นรายละ **20 บาท**

7. คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย ประธานกองทุน รองประธานกองทุน เลขานุการ เภรัณยัติ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประชาสัมพันธ์ และที่ปรึกษา จำนวน **10 คน**

8. การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่ง **2 ปี**

9. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

9.1 บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน

9.2 ออกระเบียบข้อบังคับหรือ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน

9.3 รับสมัครสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก

10. ประเภทการกู้ยืม เพื่อนำไปจ่ายในกิจกรรม ต่อไปนี้

10.1 การพัฒนาอาชีพ

10.2 การสร้างงาน

10.3 การสร้าง/หรือเพิ่มรายได้

10.4 ลดค่าใช้จ่าย

11. วงเงินกู้ 20,000บาท - 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 3 บาท/ปี ค่าปรับอัตรา ร้อยละ 0.5 /วัน เงินกู้ส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลา 1 ปี การทำสัญญาและหลักประกันเงินกู้เป็นไปตามระเบียบ

12. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิ มาจัดสรร ดังนี้

12.1 เป็นทุนการศึกษา ร้อยละ 10

12.2 จัดสวัสดิการให้สมาชิก ร้อยละ 10

12.3 สมทบกองทุน ร้อยละ 15

12.4 เงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ร้อยละ 10

12.5 เป็นสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน ร้อยละ 15

12.6 เงินปันผลค่าหุ้น ร้อยละ 10

12.7 เงินประกันความเสี่ยง ร้อยละ 15

12.8 เงินเฉลี่ยให้ผู้กู้ ร้อยละ 5

12.9 อื่น ๆ ร้อยละ 5

3. หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน

3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีการร่วมสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม

2. การเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามมติที่ประชุม สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้อยู่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. เป็นผู้มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. เป็นผู้ประพฤติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ มีส่วนร่วม ในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน และยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ
5. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
6. ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการหรือ มติของสมาชิก

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อม ในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้อง มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
3. ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
4. ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
5. การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
6. การเปิดบัญชีเงินฝากกองทุน

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่า ด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนจัดทำคำขอู้โดยระบุวัตถุประสงค์ ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอู้ ดังกล่าว ต่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้

2. สมาชิกสามารถขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมต่อไปนี้ 1) เพื่อพัฒนาอาชีพ 2) การสร้างงาน 3) การสร้างหรือเพิ่มรายได้ 4) ลดรายจ่าย 5) บรรเทาเหตุฉุกเฉิน

กรณี กองทุนหมู่บ้าน เหมืองถ้ำ มีเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ มีดังนี้

1. ในการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านในแต่ละครั้ง สมาชิกจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 3 บาท ต่อปี
2. ในการกู้ยืมเงินจากกองทุนสมาชิกจะต้องหาผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน ในวงเงินไม่เกิน 20,000 บาท
3. ในการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกต้องหาหลักทรัพย์หรือผู้ค้ำประกัน อีก 2 คน ในกรณีกู้ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป และต้องเรียกประชุมสมาชิกทั้งหมด เพื่อลงมติ
4. วงเงินกู้ทุกประเภทเมื่อสมาชิกกู้เงินกองทุนไปแล้วจะให้สมาชิกส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในกำหนด 1 ปี
5. ในกรณีที่สมาชิกกู้เงินกองทุนไปแล้ว ได้มีการทำผิดสัญญาหรือขอลดลงผู้กู้ จะต้องเสียค่าปรับในอัตรา 0.5 / วัน หรืออาจจะดำเนินตามกฎหมาย

3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการที่มุ่งการสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการ และการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชีและการจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

โดยกำหนดนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสมากขึ้น วัตถุประสงค์ของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษาของบัณฑิต

เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิสัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านที่มีระบบและมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่สำคัญของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพก็คือ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 74,881 กองทุน และมีการรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยกองทุนรวมทั้งสิ้น 74,881 กองทุน

4. การประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบ ชิปโมเดล

4.1 จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ชิปโมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544: 211-234] ดังนี้ แบบจำลองชิปจะประเมินในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation)

เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เน้นในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ เพื่อช่วยในการวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและวิเคราะห์สถานะแวดล้อมช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

2. การประเมินปัจจัยนำเข้าหรือปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

เป็นการจัดหาข้อมูลใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดูว่า จะมีส่วนช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยจะประเมินในด้าน อัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ เป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

เป็นการประเมินเพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผน และเพื่อเป็นการรายงาน สะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้นแต่ยังมีความจำเป็นยิ่งในระหว่างปฏิบัติตามโครงการด้วยการประเมินผลผลิตจะสืบสาวสิ่งที่มีอยู่ว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วหรือกำลังจะบรรลุ

4.2 รูปแบบการประเมิน ซิปโมเดล

สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท (เยวติ ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2542:56-64) เป็นที่มาของ รูปแบบการประเมินแบบ ซิปโมเดล มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation)

เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ โครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของโครงการเป้าหมาย

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากร อาทิ จำนวนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินการ โครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุง ให้ดำเนินการต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation)

เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

ลักษณะขององค์กรชุมชนที่สามารถพึ่งตนเอง

กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (2530:34) กล่าวถึง การพึ่งตนเองของชุมชนว่า ควรมีการจัดระบบที่เอื้ออำนวยให้สมาชิกสามารถดำเนินการตอบสนองความต้องการของตนเอง (Self - fulfilment) ด้วยวิธีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยร่วมมือกับคนอื่น ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน การพึ่งตนเองที่แท้จริงต้องรวมถึง การมีอิสระของกลุ่มในการตั้งเป้าหมาย และมีอิสระในการดำเนินการ ให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้ความพยายามและพลังตนเอง โดยความมีอิสระในการดำเนินงานของกลุ่มหรือองค์กรชุมชน หมายถึง กลุ่มควรมีความเป็นอิสระ สามารถตัดสินใจและดำเนินการได้ด้วยตัวเอง เพื่อประโยชน์ของสมาชิกหรือให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ กล่าวคือ กลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองได้ ต้องมีกิจกรรมที่สนองตอบความต้องการของสมาชิกหรือแก้ไขปัญหาที่สมาชิกกำลังประสบอยู่สำเร็จได้ในที่สุด หรือพึ่งตนเองได้ในที่สุด

สุพรรณิ ไชยอำพร (2531: 113) กล่าวถึง ลักษณะการดำเนินงานและความสำเร็จขององค์กรชุมชน หมายถึง การดำเนินงานที่ต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน (People 's

Participation) กล่าวคือ ควรจะเป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยกรรมการและสมาชิกมีการรับรู้บทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจนสามารถแบ่งงานกันทำ และแบ่งผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงไม่มีการผูกขาดหรืออุกบงการโดยกลุ่มอิทธิพลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ

Reeves (1970: 331-334 อ้างใน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานการศึกษา, 2545:33)กล่าวถึง ลักษณะขององค์กรชุมชนหรือกลุ่มดังนี้

1. กลุ่มมีผู้นำที่ดี
2. สมาชิกมีความเต็มใจทำงานเพื่อให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย
3. มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ทำได้จริง มีความสอดคล้องกับความสามารถของผู้นำและสมาชิก รวมทั้งต้องมีความร่วมมือกันและกันภายในกลุ่มเป็นอย่างดี
4. สมาชิกมีความสนใจในกิจกรรมกลุ่มอย่างแท้จริง
5. กลุ่มมีการตัดสินใจที่เป็นอิสระด้วยตนเอง
6. ผู้นำ และสมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนและควบคุมการทำงานซึ่งกันและกันนอกจากนี้ลักษณะขององค์กรที่สามารถพึ่งตนเองได้ คือ การมีผลกำไรที่เกิดจากการดำเนินงานกลุ่ม และสามารถตรวจสอบได้ เพราะแสดงถึงการลดการพึ่งพาทายนอกและทำให้กลุ่มเกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนอีกด้วย

ลักษณะของความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน

ในการประชุมระดมความคิดและประสบการณ์ของนักพัฒนาชนบทไทย เกี่ยวกับตัวชี้วัดสำหรับงานพัฒนาชนบท มีข้อสรุปเกี่ยวกับกรอบตัวชี้วัดความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน ว่า องค์กรเข้มแข็งโดยทั่วไปจะมีลักษณะดังนี้ (สีลาภรณ์ นาคทรรพ และคณะ , 2538: 132-134)

1. มีการนำมิติด้านวัฒนธรรมมาผสมผสานในการทำกิจกรรม เพราะการมีฐานการรวมตัวทางวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องยึดโยงให้สามารถสร้างกลุ่ม ได้ง่าย และมีคุณภาพ
2. มีประสิทธิภาพการสนองตอบต่อปัญหา
3. มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
4. มีการจัดการกลุ่มในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
5. มีผู้นำที่ได้รับยอมรับจากสมาชิกและชุมชน
6. มีการกระจายผลประโยชน์แก่สมาชิกอย่างยุติธรรม
7. ได้รับการยอมรับนับถือจากองค์กรภายนอก
8. มีการขยายผล ขยายกิจกรรม ขยายเครือข่าย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้เป็นการศึกษารายกรณี เฉพาะบ้านเหมืองลี หมู่ที่ 7 ตำบล โค้งยาง อำเภอ สูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าปฏิบัติงานประจำอยู่ ตั้งแต่ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมินโครงการ ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ

สำหรับการประเมินโครงการครั้งนี้ จะใช้รูปแบบการประเมินตามทัศนะของสตัฟเฟิล-บีม ได้แก่ การประเมินเชิงระบบที่ เรียกว่า โมเดลซิป (CIPP Model : Context-Input-Process-Product) ใช้ เป็นรูปแบบในการกำหนดโครงสร้างของการประเมิน โดยจะพิจารณาโครงการที่ถูกประเมินในเชิงระบบ แล้วประเมินในเชิงระบบแล้วประเมินองค์ประกอบของระบบเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับระบบนั้นๆ ตามกรอบความคิดที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับบุคคล (ผู้กู้)

วิธีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน จะประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ในการประเมินด้านต่าง ๆ ดังนี้

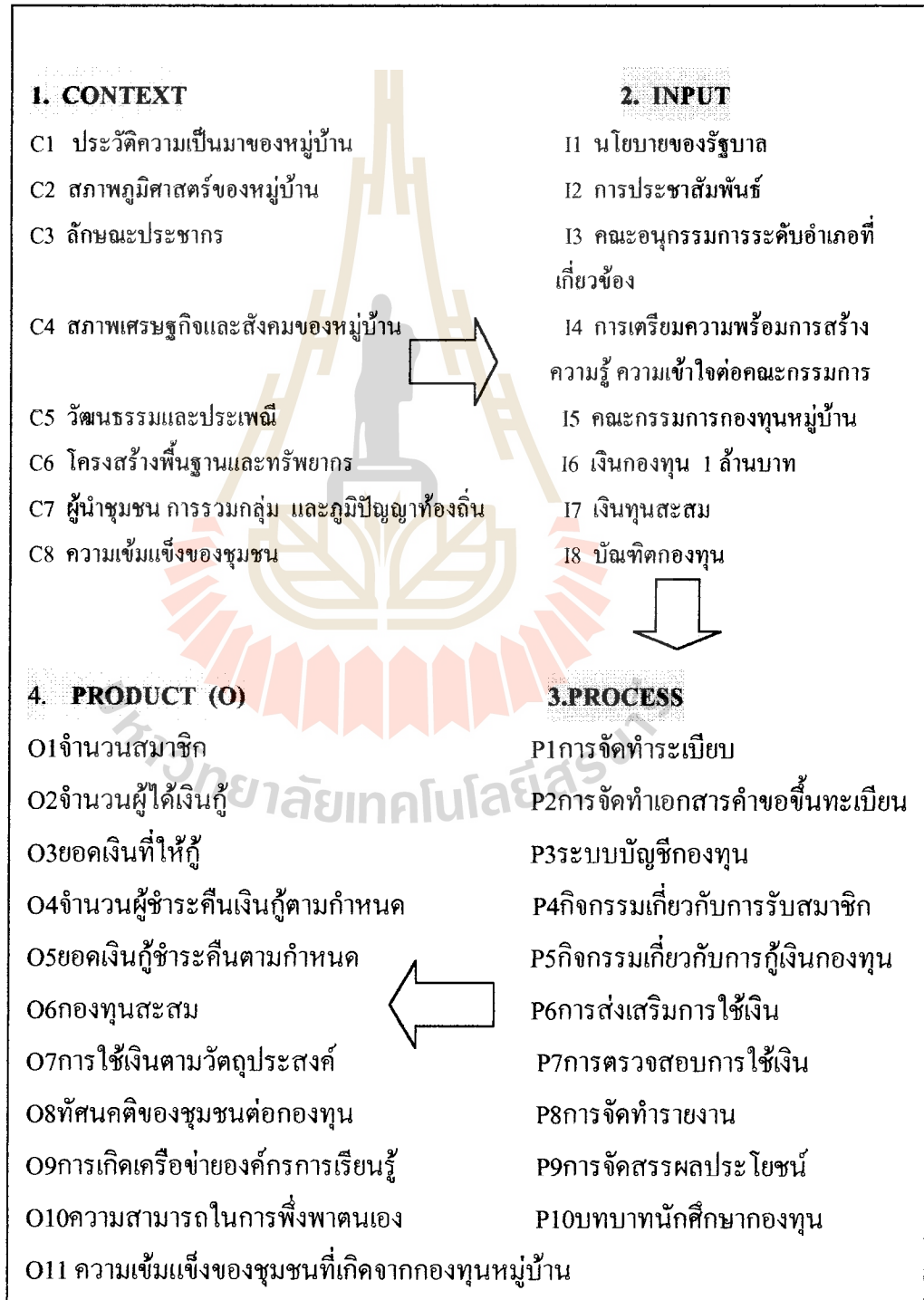
1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนหมู่บ้าน เหมืองลีทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้ ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและ หน่วยระบบกิจการของผู้กู้
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ในการประเมินกองทุนหมู่บ้าน จะประกอบไปด้วย การประเมินระบบกองทุนหมู่บ้านทั้งสองระบบ ได้แก่ หน่วยระบบ A หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยใช้ ประยุกต์ใช้ โมเดลซิป ใน

กับการประเมินกองทุนหมู่บ้านเมืองลี หมู่ที่ 7 ตำบล โค้งยาง อำเภอ สูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยมีรูปแบบการประเมิน ตามตารางต่อไปนี้

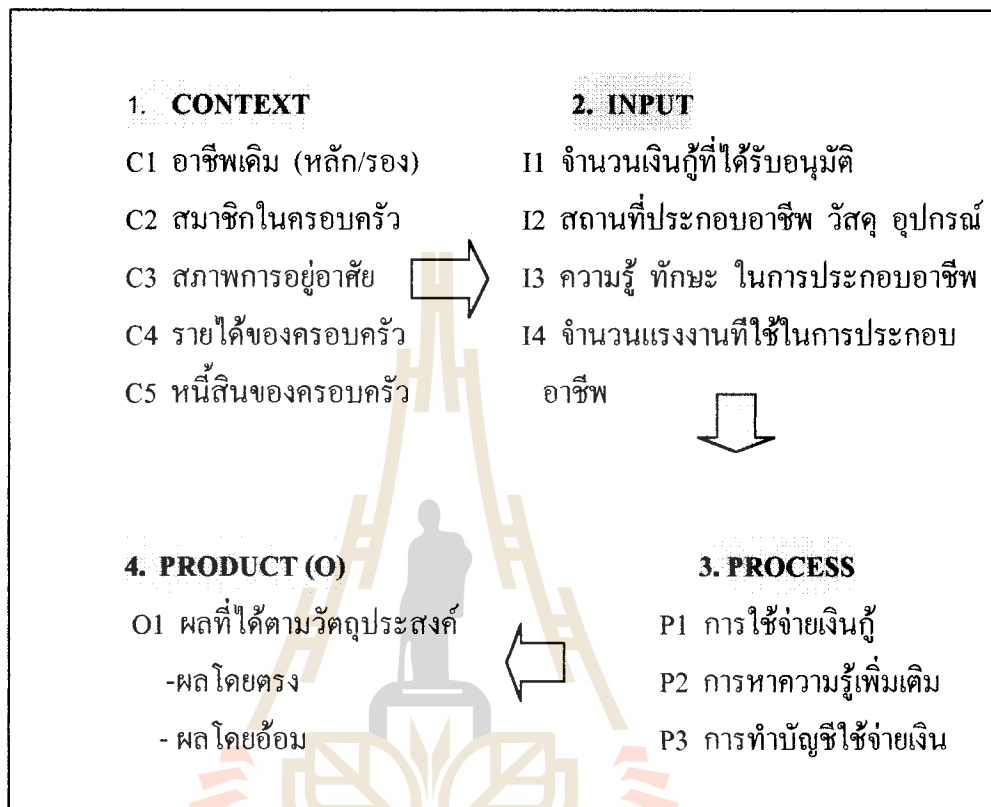
ตารางที่ 1 รูปแบบการประเมินแบบ CIPP กับ การประเมินกองทุนหมู่บ้าน

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้



ตารางที่ 2 รูปแบบการประเมินแบบ CIPP กับการประเมินกองทุนหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย



2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sampling group) หรือผู้ให้ข้อมูล สำหรับการประเมินครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใน บ้าน เหมืองลิ้ หมู่ที่ 7 ตำบล โค้งยาง อำเภอ สูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา ซึ่งมีสถานภาพบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	10	คน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน			
- สมาชิกที่กู้เงิน	จำนวน	38	คน
- สมาชิกที่ไม่ได้กู้เงิน	จำนวน	14	คน
3. สมาชิกหมู่บ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน	จำนวน	145	คน
4. ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน)	จำนวน	1	คน
5. เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง(พัฒนากร,อ.บ.ค.)	จำนวน	2	คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด และข้อมูลที่ต้องการ ของการประเมินทั้ง 4 แบบ ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ทั้งสองหน่วยระบบย่อย ได้แก่ หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ดังนี้

3.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation) ตามตารางที่ 1,2 ในรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ของกองทุนหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ของหน่วยระบบ A และ B ได้แก่

ก. บริบทระดับประเทศ

1. ความยากจนของประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและรัฐวิสาหกิจขนาดเล็ก และขนาดย่อม SMEs
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

ข. บริบทระดับท้องถิ่น (ระดับหมู่บ้าน)

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
2. สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน
3. ลักษณะประชากร
4. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน
5. วัฒนธรรมและประเพณี
6. โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร
7. ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
8. ความเข้มแข็งของชุมชน

ค. บริบทเฉพาะตัว (ระดับรายบุคคล)

1. อาชีพเดิม
2. สมาชิกในครอบครัว
3. สภาพการอยู่อาศัย
4. รายได้ของครอบครัว

5. หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน

3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า(Input Evaluation) ตามตารางที่1,2 ในรูปแบบการประเมินแบบ CIPPของกองทุนหมู่บ้านมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของหน่วยระบบ A และ B ได้แก่

ก. ระดับหมู่บ้าน

1. นโยบายของรัฐบาล
2. การประชาสัมพันธุ์
3. คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง
4. การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อคณะกรรมการ
5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
6. เงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท
7. เงินทุนสะสม
8. บัณฑิตกองทุน

ข. ระดับรายบุคคล

1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
2. สถานที่ในการประกอบอาชีพและวัสดุอุปกรณ์
3. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
4. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ

3.3 การประเมินกระบวนการ(Process Evaluation) ตามตารางที่1,2 ในรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ของกองทุนหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ของหน่วยระบบ A และ B ได้แก่

ก. ระดับหมู่บ้าน

1. การจัดทำระเบียบ
2. การจัดทำเอกสารคำขอขึ้นทะเบียน
3. ระบบบัญชีกองทุน
4. กิจกรรมเกี่ยวกับการรับสมาชิก
 - การรับสมาชิก
 - ประเภทสมาชิก

- การทำทะเบียนสมาชิก
- การหมดสภาพสมาชิก
- 5. กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุน
 - การคัดเลือกผู้กู้
 - การจัดทำเอกสารประกอบการกู้
 - การโอนเงินให้ผู้กู้
- 6. การส่งเสริมการใช้เงิน
 - การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- 7. การตรวจสอบการใช้เงิน
- 8. การจัดทำรายงาน
- 9. การจัดสรรผลประโยชน์
- 10. บทบาทของนักศึกษากองทุน

ข. ระดับบุคคล

1. การใช้จ่ายเงินกู้
2. การหาความรู้เพิ่มเติม

3.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ตามตารางที่ 1.2 ในรูปแบบการประเมิน CIPP ของกองทุนหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังนี้
ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Evaluation) ของหน่วยระบบ A และ B ได้แก่

ก. ระดับหมู่บ้าน

1. จำนวนสมาชิก
2. จำนวนผู้ได้เงินกู้
3. ยอดเงินที่ให้ผู้กู้
4. ยอดเงินกู้ชำระคืนเมื่อถึงกำหนด
5. กองทุนสะสม
6. การใช้เงินตามวัตถุประสงค์
7. ทักษะคติของชุมชนต่อกองทุน
8. การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้
9. ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง
10. ความเข้มแข็งที่เกิดขึ้นหลังมีกองทุนหมู่บ้าน

ข. ระดับบุคคล

1. ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์

- ผลโดยตรง (ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์)
- ผลทางอ้อม (ประสบการณ์ การยอมรับจากชุมชน)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้นำมาใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ การประเมินกองทุนหมู่บ้านเหมืองลี่ หมู่ที่ 7 ตำบลไค้งยาง อำเภอ สูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา มีดังนี้

4.1 การสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับคำถามที่ผู้วิจัยนำไปใช้ในการสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้อคำถามจาก แบบ บร. ต่าง ๆ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ชุมชน หมู่บ้าน และข้อมูลระดับบุคคล ซึ่งแบบ บร. ดังกล่าว ได้แก่

แบบ บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)

แบบ บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

แบบ บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติ ที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)

แบบ บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)

แบบ บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบ บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

แบบ บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

แบบ บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

แบบ บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

แบบ บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

แบบ บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)

แบบ บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

ในการสัมภาษณ์ จะใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) ข้างต้น เป็นประเด็นหลักในการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุน ตัวแทนกลุ่ม ผู้นำชุมชน สมาชิกกองทุน และชาวบ้านทั้งรายบุคคลและกลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลความจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์มากที่สุด

4.2 การสังเกต (Observation) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการติดตาม ฝ้าสังเกต พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สำหรับการสังเกต ผู้วิจัยได้ใช้ สมุดบันทึกข้อความ เป็นเครื่องมือประกอบการสังเกต ในครั้งนี้ด้วย

4.3 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่ผู้วิจัยได้ใช้ในการเก็บข้อมูล ร่วมกับการสังเกตและการสัมภาษณ์ เป็นอีกเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลการประชุมการมีส่วนร่วม และ ทศนคติความคิดเห็นต่าง ๆ ของผู้ที่มาประชุม ได้แก่ การจัดประชุมเวทีชาวบ้านเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านการจัดประชุมเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน เป็นต้น

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา เพื่อที่จะใช้ในการประเมินตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ดังที่ระบุไว้แล้วในบทที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลดังนี้

- เก็บข้อมูลจากพัฒนากรอำเภอ เกี่ยวกับการ การเตรียมความพร้อมและการ ประเมินความพร้อมตลอดจนการสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนและการจัดตั้งกองทุน รวมถึงระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น
- เก็บข้อมูลจาก อ.บ.ค. บางส่วนของบริบทหมู่บ้าน เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากแบบสำรวจ จ.ป.ฐ. ประจำปี 2545 เช่น จำนวนประชากร รายได้ และการประกอบอาชีพ เป็นต้น
- เก็บข้อมูลสภาพทั่วไปจากประชาชนชาวบ้าน เหมือนลี่ และประวัติหมู่บ้านจากผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน
- เก็บข้อมูลจาก คณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ส่วนราชการอื่น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน ในด้านต่าง ๆ

-ข้อมูลในส่วนของหลักวิชา และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จากหอสมุดประชาชน และสำนักวิทยบริการของ สถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการ 2 วิธี ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนำข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ที่เก็บรวบรวมมาได้ เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับตัวชี้วัดของความเข้มแข็งของชุมชน เป็นต้น นำข้อมูลที่มีลักษณะดังกล่าว มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ร้อยละ ความถี่ และค่าเฉลี่ย ตามลักษณะของข้อมูล

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนำข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ที่เก็บรวบรวมได้ เช่น ความคิดเห็น ทศนคติ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุน สภาพทั่วไปของหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังกองทุนเข้าสู่หมู่บ้าน เป็นต้น นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยบรรยายตามสภาพจริงในแต่ละประเด็น เป็นหัวข้อ ๆ ไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ของกองทุนหมู่บ้านจะวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินกองทุน โดยตัดประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องออกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประเมิน โครงการ



บทที่ 4

ผลการติดตามผลการประเมินโครงการ

ในบทนี้ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโดยประยุกต์ใช้ ซีพีโมเดล (CIPP Model) เป็นหลักในการกำหนดโครงของการประเมิน โดยใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ซึ่งมีเนื้อหาและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ ได้แก่

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ผลจากการศึกษาขนาดของปัญหาความยากจน ของ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (กุศล สุนทรชาติ, 2545:1-3) พบว่า สัดส่วนคนจนมีแนวโน้มลดลงทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ยกเว้นในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 กล่าวคือ ในปี 2539 มีสัดส่วนคนจนร้อยละ 11.4 ของประชากรทั้งประเทศ หรือ 6.8 ล้านคน แต่หลังวิกฤตเศรษฐกิจ สัดส่วนคนจนกลับเพิ่มขึ้นเป็น 15.9 หรือ 9.9 ล้านคน (คนจนภาคเกษตร 6.8 ล้านคน คนจนชุมชนเมือง 2.6 ล้านคน อื่น ๆ 0.5 ล้านคน) ในปี 2542 และร้อยละ 15.0 หรือ 9.3 ล้านคน ในปี 2543 นอกจากนี้ยังพบว่า พื้นที่ชนบท มีปัญหาความยากจนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 14.9 ในปี 2539 เป็นร้อยละ 21.5 ในปี 2542 คนจนส่วนใหญ่ยังคงกระจุกอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกระจายอยู่ในชนบท ครึ่งเรือนที่มีปัญหาความยากจนมากที่สุด (จนถาวร) ได้แก่ ครึ่งเรือนที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง อาชีพรับจ้าง มีรายได้ไม่แน่นอน สภาพบ้านเรือนไม่ถาวร อาหารการกินไม่สมบูรณ์ อาศัยวัดบ้าง เพื่อนบ้าง สุขภาพไม่ดีมีโรคประจำตัว รายได้น้อยไม่พอจ่าย มีหนี้สินตลอด ไม่ค่อยได้ร่วมกิจกรรมหมู่บ้าน ไม่รู้ข่าวสาร เป็นต้น ปัจจัยที่เป็นเหตุแห่งความยากจนส่วนใหญ่ คือ ปัจจัยด้านปัจเจกบุคคล (เช่นการศึกษาต่ำ ขาดทักษะในการประกอบอาชีพ ขาดศักยภาพในการแก้ปัญหา เป็นต้น) และปัจจัยโครงสร้างอันเนื่องมาจากการจัดระบบการจัดสรรทรัพยากรไม่กระจายไปถึงคนยากจนในปี 2543 เส้นความยากจน ที่สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนดไว้คือ 892 บาท ต่อคนต่อเดือน อย่างไรก็ตาม ปัญหาความยากจนก็ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นหลังวิกฤตเศรษฐกิจและการเงิน ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานในการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนโดยใช้งบประมาณแผ่นดินและเงินกู้จากต่างประเทศ

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs

นโยบายอ้อมของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) ความจริงแล้วเริ่มมาตั้งแต่ปลายรัฐบาล “ชวน หลีกภัย” ที่เริ่มมีการเคลียร์กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ SMEs บ้างแล้ว แต่จากการชูนโยบายการอ้อม พลิกฟื้นเศรษฐกิจของรัฐบาล “ทักษิณ ชินวัตร” ด้วยหวังว่า SMEs จะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน และฟื้นฟูเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนถึงกว่าร้อยละ 90 และกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคจึงได้ออกมาตรการในการส่งเสริมการดำเนินงานของ SMEs ทั้งในรูปแบบของการสร้างรูปแบบของการสร้างผู้ประกอบการใหม่และส่งเสริมผู้ประกอบการเดิมออกมาหลายรูปแบบ ทั้งการผ่อนคลายนโยบายด้านการเงิน การคลัง ส่งผลให้ดูเหมือนว่ารัฐบาลชุดนี้จะให้ความสำคัญ กับผู้ประกอบการ SMEs มากเป็นพิเศษ

จากการผลักดันมาตรการและนโยบายต่าง ๆ ออกมามากมายส่งผลให้ปัจจุบันมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ SMEs มากมาย อาทิ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ครอบคลุมตั้งแต่ด้านการเงิน การลงทุน การค้นคว้าวิจัย การตลาด และหน่วยงานสนับสนุนต่าง ๆ มีกระทรวงที่เกี่ยวข้องหลายกระทรวง อาทิ กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น แต่ดูเหมือนว่ายังกระจุกกระจายซ้ำซ้อนและไร้ทิศทาง

ดร. ทะนง พิทยะ ประธานกรรมการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือ สภาพัฒน์ กล่าวกับ “ฐานเศรษฐกิจ” ว่า แนวนโยบายรัฐบาลชุดนี้มีความชัดเจนที่จะผลักดันและสนับสนุนธุรกิจ SMEs ที่ปัจจุบันมีไม่น้อยกว่า 1 ล้านรายให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยและสร้างเป็นฐานที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต จะเห็นได้จากในช่วงครึ่งปีหลังของปี 45 รัฐบาลมีแนวทางสนับสนุนและอัดฉีดธุรกิจ SMEs ในหลายรูปแบบหลังจากผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (ฐานเศรษฐกิจ 28 -31 กรกฎาคม 2545)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศยกเลิกระบบตะกร้าเงิน (Basket of Current) และหันไปใช้นโยบายการลอยตัวค่าเงินบาท (A manage float) ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐ ฯ ได้ลดลงทันทีราวร้อยละ 15-20 และได้มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียทั้งหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอาเซียน สาเหตุหลักที่สำคัญของวิกฤตเศรษฐกิจการเงินของไทย ได้แก่

1. การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยจำนวนมหาศาล

- การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยจำนวนมากในปี 2538 และ 2539 นั้นเทียบ
ตาราง 8 และ 7.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศตามลำดับ

- อัตราการเติบโตมูลค่าการส่งออกถดถอยอย่างรวดเร็วกล่าวคือ จากร้อยละ 23.6
ในปี 2538 เหลือเป็นร้อยละ 6 ในปี 2539

- การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดข้างต้น ทำให้ประเทศไทยหันไปพึ่งพาการกู้ยืมเงิน
จากต่างประเทศจำนวนมาก

2. หนี้ต่างประเทศจำนวนมาก

- ประมาณการว่า หนี้ต่างประเทศในปี 2540 มีราว 99 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ
ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 55 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในของประเทศ

- สัดส่วนของภาระหนี้ (Debt Service ratio) ของไทยได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.4
ในปี 2537 เป็นร้อยละ 15.5 ในปี 2540

3. การบริหารอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศผิดพลาด

4. ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง

(ณรงค์ เพชรประเสริฐ บรรณาธิการ, 2541 : 35-37)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของคนไทย

การที่คนเรากินคืออยู่ดีมีสุข ได้นั้นนอกจากจำเป็นต้องมีอาชีพที่มั่นคงมีรายได้ที่พอ
เพียงกับการดำรงชีวิต ยังต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี นับตั้งแต่การที่มีที่อยู่อาศัยของตนเองที่มั่นคง มี
สาธารณูปโภคพอเพียง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่
เปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นการประเมิน 3 ด้านคือ ด้านที่อยู่อาศัย และการได้รับบริการ
สาธารณูปโภค ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านสิ่งแวดล้อม

สภาพแวดล้อมที่ดี... ความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบท กล่าวคือ คนในเมือง
มีความสุขได้ ต้องมีบ้านเป็นของตนเอง มีสาธารณูปโภคที่ทั่วถึง มีสวนสาธารณะสำหรับพักผ่อน
พักผ่อน มีอากาศบริสุทธิ์ มีระบบกำจัดขยะ มีความปลอดภัยในชนบท ส่วนคนในชนบท อยากมี
กรรมสิทธิ์ ในที่ดินเป็นของตนเอง มีบ้านเรือนสภาพมั่นคง มีน้ำสะอาดบริโภค การคมนาคมที่
สะดวก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์

สถานการณ์ด้านที่อยู่อาศัยและสาธารณูปโภคดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบในช่วงก่อน
วิกฤตเศรษฐกิจพบว่า ประชาชนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยมากขึ้น โดยประชาชนมีกรรมสิทธิ์ใน
บ้านและที่ดินที่มั่นคงขึ้น คราวเรือนชนบทมีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินเพิ่มขึ้น คราวเรือนที่ใช้น้ำประปา
มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การคมนาคมในชนบทก็ดีขึ้นมาก แต่ในกรุงเทพฯยังคงเป็นปัญหาอยู่

บทสรุปของสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของคนแต่สภาพแวดล้อมที่ดีที่คนเราปรารถนาปัจจุบันได้ถูกทำลายแล้ว มีปัญหารุนแรงและส่งผลกระทบทั่วโลก เช่น สถานการณ์สภาพแวดล้อมของคนไทย เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ อาจสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมของคนไทยเมื่อพิจารณาเรื่องที่อยู่อาศัยและได้รับสาธารณสุขไปโรค พบว่ามีแนวโน้มดีขึ้นมาก ขณะที่ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีแนวโน้มลดลง คุณภาพแวดล้อมก็ยังคงมีปัญหาในหลายด้าน ทั้งมลพิษทางน้ำ อากาศ เสียง ขยะและป่าไม้ และน้ำเสีย ในชนบทสภาพแวดล้อม รอบตัวคน ให้อยู่ในภาวะที่ดีคือ

- 1.. คนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย
 2. มีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน
 3. สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมมีคุณภาพ และควรขยายผล
 4. ความอยู่ดีมีสุขให้เกิดทุกหนทุกแห่งด้วย เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคน
- (พวงแก้ว ปรีชานพจน์ สุเมธเหลื่องมงคล และกานดา ชูเชิด , 2545 : (39)(1))

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

สถานการณ์เศรษฐกิจวิกฤตขณะนี้ มีผลกระทบในทางลบต่อประชาชนที่ยากจนอย่างรุนแรงยิ่งกว่า ภาคธุรกิจ หรือภาครัฐ ทรัพยากรป่าไม้ น้ำ แร่ธาตุ และแรงงานจาก “ชนบท” ได้ถูกนำไปใช้เพื่อขยายตัวและเป็นทุนราคาถูกให้กับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมในเมือง เกษตรกรกลับยิ่งยากจน เนื่องจากไม่มีที่ดินทำกิน การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร การขัดแย้งชิงทรัพยากร ระหว่างภาคเกษตรและอุตสาหกรรม ฯลฯ ทำให้ประชาชน ในชนบทและในชุมชนแออัดในเมืองที่กำลังเดือดร้อนอยู่แล้ว ยิ่งมาเจอวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศเข้าก็ยิ่งทำให้พวกเขาเผชิญศึกหนักจนแทบจะล้มละลายทั้งทางเศรษฐกิจและความหวังในชีวิต

วิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้มีผลให้รายจ่ายภายในครอบครัวของประชาชนในชนบทสูงขึ้น เนื่องจากสินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาแพงและเพิ่มสูงขึ้น การขยายตัวของค่านิยมการบริโภค สังคมเมืองสู่ชนบททำให้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายและจัดงานประเพณีต่าง ๆ แบบฟุ่มเฟือยและแข่งขันกัน นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาล การศึกษาบุตรที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่เกษตรกรมีรายได้ไม่ต่อเนื่องรายได้จึงไม่เพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัวนำไปสู่การกู้ยืมและหนี้สินติดตามมา

หนี้สินของครัวเรือน จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

มูลค่า 2542 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2543) พบว่า ในปี 2542 แต่ละครัวเรือนรายได้เฉลี่ย 152,748 บาท มีรายจ่าย 122,856 บาท และมีหนี้เฉลี่ย 71,713 บาท คิดเป็นสัดส่วนของหนี้สินต่อรายได้เท่ากับร้อยละ 47 ซึ่งนับว่าสูงพอสมควร ในจำนวนหนี้สินส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59) ใช้ไปเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน และที่เหลืออีกร้อยละ 41 ถูกนำไปใช้เพื่อการลงทุน ซึ่งจะทำให้เกิดรายได้นอกครัวเรือนได้ในอนาคต (วรไชย ทองไทย, 2544 : (21) (6))

1.1.6 บรรยากาศความอ่อนแอของท้องถิ่นชนบท

บรรยากาศโดยรวมของท้องถิ่นชนบทของประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่มีผู้นำที่มีลักษณะความเป็นผู้นำสูงทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการทั้งในแง่การแก้ไขข้อขัดแย้งในชุมชนและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สาธารณสมบัติของชุมชน ชุมชนส่วนใหญ่มีการรวมตัวกันแบบพลหลวม ๆ และขาดความสามารถในการต่อรองบในการซื้อขายผลผลิตของชุมชน ลักษณะความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นที่สุดในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะเครือญาติซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์ในด้านการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ของชุมชนมีแนวโน้มจะลดลงเรื่อย ๆ ในด้านโครงสร้างองค์การบริหารจัดการในชุมชนส่วนใหญ่แล้วในชุมชนอื่น ๆ จะอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้านแต่ชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดระบบการตรวจสอบประเมินความคุ้มค่า ความเหมาะสมของทุกกิจกรรมที่ได้รับงบประมาณจากราชการในด้านจากร่างงาน แบ่งความรับผิดชอบของชุมชนน้อยมาก ส่วนใหญ่จะรวมอยู่ที่ผู้ใหญ่บ้าน โอกาสในการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันมีน้อย ในขณะที่ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในชนบทเริ่มลดลง แต่กลับมีค่านิยมในการบริโภคเพิ่มขึ้น สมาชิกส่วนใหญ่ของชุมชนมักจะละทิ้งถิ่นฐานไปทำงานในตัวเมืองปล่อยให้ผู้สูงอายุ และเด็กอยู่ในชุมชนอย่างไรก็ตาม การที่ขนาดของเมืองได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยขาดการวางแผนที่เชื่อมโยงการบริหารเทศบาลในปัจจุบันยังไม่เพียงพอที่จะสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งแตกต่างจากชนบทที่นับวันยังมีขนาดเล็กลง และค่อยค่าลงตามลำดับ

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

สังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม จนกระทั่งเปลี่ยนมาเป็นสังคมสารสนเทศ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต ความคิดและค่านิยมของคนไทย และสังคมเกษตรนั้นคนส่วนใหญ่เป็นผู้ควบคุมการผลิต แต่สังคมอุตสาหกรรมคนเป็นเพียงชิ้นส่วนการผลิต และเมื่อเข้าสู่ยุคสารสนเทศปรากฏว่า การดำเนินชีวิตของคนไทยเป็นไปอย่างรีบเร่ง มีการบริโภคผ่านสังคมสารสนเทศจนส่งผลให้คนไทย ขาดการถ่วงรอกทั้งใน

ด้านความต้องการ สาระประโยชน์และศีลธรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่ช่วยกันผลิตมา **เป็นสังคมบริโภคนิยม** ทำให้คนไทยมีความต้องการทางวัตถุนิยมมากขึ้นทั้งยังมีการถ่ายทอดค่านิยมและความต้องการไปสู่ลูกหลานอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันที่เปลี่ยนจากสังคมชนบทมาเป็น **สังคมบริโภคนิยม** ทำให้สังคมไทยเดิมที่เคยยึดถือความถูกต้อง ตลอดจนความรับผิดชอบชั่วดีเคยใช้ **เป็นเกณฑ์**ในการดำเนินชีวิตนั้น ได้เปลี่ยนไปสู่วัตถุนิยมที่ยึดสินค้าและคุณภาพเป็นหลัก กระแส **โศภาวิวัฒน์** ได้ส่งผลให้คนไทยหันไปยกย่องฝรั่งและดูถูกคนไทยด้วยกันเอง ค่านิยมคนไทย **ปัจจุบัน**จึงหันไปรับวัฒนธรรมของต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบริโภค การดำรงชีวิต การใช้ **สินค้า**จากต่างประเทศ ซึ่งมีราคาแพงเป็นเครื่องบ่งชี้รสนิยม ทำให้ในปัจจุบันคนไทยหลงลืมคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ซึ่งจะสังเกตได้จากการบริโภค ของคนไทยในปัจจุบัน นิยมบริโภคสินค้า **ประเภท**ฟาสฟู๊ดซึ่งเป็นอาหารของชาวต่างชาติ และสวมเสื้อสายเดี่ยวเดินตามถนน และใช้ **โทรศัพท์มือถือ** เปลี่ยนเครื่องตามโปรโมชัน ใหม่ ๆ จึงต้องกระตุ้นคุณค่าการรักษาวรรณกรรมไทย **ให้คงอยู่**ที่สำคัญที่ถือว่ามรดกพลสูงที่สุดต่อการสร้างค่านิยมของคนไทยก็คือสื่อมวลชนโดย **สามารถ**เปลี่ยนวิธีการสร้างค่านิยมของไทยได้อย่างสิ้นเชิงโดยการปลูกฝังผ่านสื่อต่าง ๆ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

C1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน เหมืองลี หมู่ที่ 7 ตำบลไค้งยาง อำเภอ สูงเนิน

ที่มาของหมู่บ้าน เหมืองลี บ้านเหมืองลี หมู่ที่ 7 เริ่มก่อตั้งมาประมาณ 100 กว่าปีมาแล้ว **เช่นเดียวกับ**หมู่บ้านใกล้เคียง ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นบุคคผลพื้นเพเดิมอาศัยอยู่ตามแนวลำคลอง ซึ่งเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน เรียกที่กั้นน้ำตามธรรมชาติที่มีอยู่ตามแนวลำคลอง เรียกว่า “เหมือง”และ **แล้วเดิม**ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ตามลำคลองหาปลาเพื่อยังชีพ เป็นหลักจึงเป็นที่มาของคำว่า “ลี”ซึ่งรวม **กันแล้ว**ก็เป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน เหมืองลีในปัจจุบันคนกลุ่มแรกที่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน ได้แก่ ชุน **ศรีโพธิ์** ซึ่งต่อมามีลูกหลานและเครือญาติที่เป็นตระกูลใหญ่ในหมู่บ้านเหมืองลีในปัจจุบันรวมทั้ง **พื้นที่**หมู่บ้านใกล้เคียง

C2 สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน เหมืองลี

หมู่บ้าน เหมืองลี หมู่ที่ 7 ตำบล ไค้งยาง อำเภอ สูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา มี **พื้นที่**ประมาณ 180 ไร่ หรือประมาณ 0.28 ตร.กม. เป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก ประชาชนสร้างบ้าน **เรือน**ใกล้ ๆ กัน พื้นที่หมู่บ้านล้อมรอบด้วยทุ่งนา และพื้นที่ของหมู่บ้านมีสภาพเป็นพื้นที่สวน **(มะม่วง มะปราง หนาม ตะมุข)** มีลำตะคลองไหลผ่านหมู่บ้าน 2 สาย คือ ไหลมาจากทางทิศ **ตะวันตก**จากหมู่บ้านกุดโคลน และไหลผ่านทิศเหนือ และทิศใต้ของหมู่บ้านซึ่งชาวบ้านได้ใช้น้ำ

จากลำตะคลองในการอุปโภค บริโภคในชีวิตประจำวัน และยังเป็นแหล่งน้ำที่ใช้ในการทำการเกษตรด้วย

ที่ตั้ง และอาณาเขตติดต่อ หมู่บ้าน เหมืองลิ หมู่ที่ 7 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 14 กม.

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านกุดปลาแข็ง ตำบล โนนคำ อำเภอ สูงเนิน
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านกุดโคลน หมู่ที่ 7 ตำบล โค้งยาง อำเภอ สูงเนิน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านขอนแก่น หมู่ที่ 6 ตำบล โค้งยาง อำเภอ สูงเนิน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ลำตะคลองร่วมกับบ้านกุดปลาแข็ง ตำบล โนนคำ

(ดูแผนภาพ หมู่บ้านเหมืองลิ ที่ตั้ง และอาณาเขตติดต่อ ในภาคผนวก)

C3 ลักษณะประชากร

ประชากร ในหมู่บ้าน เหมืองลิ มีครัวเรือน 38 ครอบครั้ว มีบ้าน 42 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 150 คน เป็นชาย 62 คน และหญิง 88 คน คิดเป็นเพศชายร้อยละ 41.33 และเพศหญิง ร้อยละ 58.67 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18-50 ปี ร้อยละ 42 และ ผู้สูงอายุ คือ อายุ 60 ปี ขึ้นไปร้อยละ 32 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะประชากร

1) ลักษณะประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1) เพศ/รวม	150	100
ชาย	62	41.33
หญิง	88	58.67
2) อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 วัน - 3 ปีเต็ม	5	3.3
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	3	2
6ปี 1 วัน - 12ปีเต็ม	5	3.3
12ปี 1 วัน - 14ปีเต็ม	5	3.3
15ปี 1 วัน - 18ปีเต็ม	6	4
18ปี 1 วัน - 50ปีเต็ม	63	42
50ปี 1 วัน - 60ปีเต็ม	15	10
60ปี 1 วันขึ้นไป	48	32
รวม	150	100

C4 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน

การประกอบอาชีพ ชาวบ้าน เหมือนถิ่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ การทำนา โดยจะทำนาปีสลับกับการปลูกพืชหมุนเวียน (ปลูกถั่วเขียวในช่วงหลังฤดูทำนาประมาณ มกราคม-มีนาคม) ในการทำนาและปลูกถั่วเขียว บางครั้งฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล ทำให้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร และต้นทุนค่าใช้จ่ายสูง ทำให้รายได้จากการทำนาไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายดำรงชีวิตจึงต้องกู้หนี้ยืมสินจาก ธ.ก.ส.บ้าง สหกรณ์บ้างเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายต้นทุนในการประกอบการทำนา

บ้านเหมือนถิ่น มีพื้นที่ทำการเกษตร 276 ไร่ เป็นที่นา 266 ไร่ เป็นเนื้อที่ที่ทำการเกษตรในเขตชลประทาน 180 ไร่ และเป็นเนื้อที่ทำเกษตรผสมผสาน 10 ไร่

ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

จำนวน 1 - 5 ไร่	มีจำนวน	7 ครอบครัว
จำนวน 6 - 10 ไร่	มีจำนวน	8 ครอบครัว
จำนวน 11 -12 ไร่	มีจำนวน	1 ครอบครัว
จำนวน 21- 50 ไร่	มีจำนวน	2 ครอบครัว

ร้านค้าในหมู่บ้าน มี 4 ร้าน ได้แก่

1. ร้านของ นางศิริ พัดใหม่ บ้านเลขที่ 36
2. ร้านของ นายสำเร็จ การณ์สูงเนิน บ้านเลขที่ 19
3. ร้านของ นางขอบ พาดสูงเนิน บ้านเลขที่ 29
4. ร้านของ นายสวิง เก่งสูงเนิน บ้านเลขที่ 16

ตารางที่ 4 แสดงรายได้ประชาชนบ้าน เหมือนถิ่นในแต่ละครอบครัว /ปี โดยสรุป

รายได้ (บาท)	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
1,000-5,000	-	-
5,001-10,000	2	5.26
10,001-20,000	9	23.68
20,001-30,000	6	15.79
30,001-40,000	3	7.90
40,001-100,000	15	39.47
100,001 ขึ้นไป	3	7.90

C5 วัฒนธรรมและประเพณี

ชาวบ้านเมืองลี ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ เป็นศาสนาที่สืบทอดกันมาตามบรรพบุรุษ วัด และศาสนาจึงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวบ้านเมืองลี บ้านเมืองลีจะ ไปทำบุญที่วัดเมืองลีซึ่งตั้งอยู่ในตำบลโนนคำ อำเภอ สูงเนิน ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านห่างจากหมู่บ้านประมาณ 200 เมตรเป็นวัดที่ใช้ร่วมกันกับ บ้านขอนแก่น หมู่ที่ 6 ตำบล โค้งยาง อำเภอ สูงเนิน มีพระจำนวน 3 รูป เณร 1 รูป

ภาษาที่ชาวบ้าน เมืองลีใช้ คือ ภาษาไทย และภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาไทยโคราช ประเพณีที่สำคัญของชาวบ้าน คือ ในเดือนห้า หรือ เดือนเมษายน มีประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่ของชาวไทย ซึ่งเป็นประเพณีที่สำคัญประเพณีหนึ่ง คนหนุ่มสาวที่ทำงานอยู่ต่างถิ่นจะกลับมาบ้านเกิดเพื่อทำบุญ และถือ โอกาสเป็นการ ได้พบปะกันของญาติพี่น้อง มีการรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุเป็นการขอพรปีใหม่ และเป็นสิริมงคลกับตัวเอง มีการขนานน้ำพระ นำอาหารคาวหวานไปทำบุญที่วัด มีการสาดน้ำระหว่างคนภายในหมู่บ้านและคนจากที่อื่น ถือได้ว่าเป็นงานบุญที่สำคัญ และชาวบ้านมีความสุขสนุกสนาน

C6 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร

โครงสร้างพื้นฐาน

ไฟฟ้า ไฟฟ้าได้เข้ามาในหมู่บ้าน พ.ศ. 2521 ทำให้ชาวบ้านมีไฟฟ้าใช้ และปัจจุบันชาวบ้านเมืองลีมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน

ถนน บ้านเมืองลี มีถนนในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กระยะทาง 800 เมตรและมีถนนติดต่อผ่านหมู่บ้าน ไปอำเภอเป็นทางลาดยาง 14 กม.

หอคอยกระจายข่าว บ้านเมืองลีมีหอคอยกระจายข่าว ตั้งอยู่บริเวณบ้านผู้ใหญ่บ้านซึ่งจะใช้ประโยชน์ในการประกาศข่าวภายในหมู่บ้าน

โทรศัพท์ ในหมู่บ้าน มีตู้โทรศัพท์สาธารณะ 1 ตู้

โรงเรียน ในหมู่บ้านเมืองลี ไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่จะส่งลูกหลานไปเรียนนอกหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะจบการศึกษาภาคบังคับ แต่มีแนวโน้มการส่งบุตรหลานเรียนต่อในระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันการเดินทางไปเรียนสะดวกสบายขึ้นเพราะมีรถประจำทางรับส่งถึงหมู่บ้าน

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ปัจจุบันหมู่บ้าน เมืองลี มีแหล่งน้ำ ได้แก่ บ่อบาดาล 4 บ่อ , คลองน้ำ 1 แห่ง และฝายกั้นน้ำ 3 แห่ง ซึ่งแหล่งน้ำทั้งสามใช้ได้ตลอดปี

C7 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผู้นำชุมชนของหมู่บ้าน เหมือนถี้ มีดังนี้

ก. คณะกรรมการหมู่บ้าน

1. ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นาย เสรี เอี่ยมสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ม.ศ. 5
2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นาย หล่อ เร่งสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ป. 4
3. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นาง เครือวัลย์ ถีสุงเนิน การศึกษาสูงสุด ป. 4

ข. สมาชิกอ.บ.ต.

1. นาย แกะ วิปะสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ป 4
2. นาง ทวี หวัคสูงเนิน การศึกษาสูงสุด ป 4

การรวมกลุ่ม

กลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เหมือนถี้ ได้แก่

- ก. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมู่บ้าน เหมือนถี้ ตั้งขึ้น พ.ศ. 2543 สมาชิกกลุ่ม 80 คน
ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 180,000 บาท

คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมู่ที่ 7 ประกอบไปด้วย

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
นายประหัย ใหญ่สูงเนิน	ประธาน
นางเครือวัลย์ ถีสุงเนิน	รองประธาน
นางคล้อย สุกรินทร์	เหรัญญิก
นางสาวรัตนา วิเศษสิงห์	เลขานุการ
นางสำเนียง ชะนังสูงเนิน	กรรมการ
นางเรณู มุสูงเนิน	กรรมการ
นาง ฉ.ไน ประเสริฐอนุสนธิ	กรรมการ
นางลำไย แป้วสูงเนิน	กรรมการ
นางสาวอาทิตย์ยา คลังสูงเนิน	กรรมการ

- ข. กลุ่มแปรรูปอาหาร ประเภทผลิตภัณฑ์ ก๊วยฮอบเนย มะพร้าวแก้ว ตั้งขึ้น พ.ศ. 2543 สมาชิก

กลุ่ม 36 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 35,000 บาท

คณะกรรมการกลุ่มประกอบไปด้วย

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
นาง เครือวัลย์ ถีสุงเนิน	ประธาน
นาง ศิริ พัดใหม่	รองประธาน
นาง ประกอบ อ่อนสูงเนิน	เหรัญญิก
นาง ทวี หวดสูงเนิน	เลขานุการ
นาง สวาด ทวกสูงเนิน	ประชาสัมพันธ์
นาง ฉใน ประเสริฐนุสิทธิ์	กรรมการ
นาง ประกอบ เมยสูงเนิน	กรรมการ
นาง บุญช่วย พาลีพิช	กรรมการ
นาง ลำไย แปรสูงเนิน	กรรมการ
นาง ลำเนียง ชะนังสูงเนิน	กรรมการ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ของหมู่บ้านเหมืองดี คือการทำไร่นาสวนผสม เกษตรแบบผสมผสาน ของชาวบ้าน ได้แก่ ครอบครัวของ นาง ทองคำ เรียนสันเทียะ บ้านเลขที่ 22 ประสพการณ์ 10 ปี และ ครอบครัวของ นาย แกะ วิปะสูงเนิน บ้านเลขที่ 2/1 ประสพการณ์ 7 ปี

C8 ความเข้มแข็งของชุมชน

จากการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้าน เหมืองดี ตามแบบรายงาน บร. 2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน มีดังนี้ ได้จากการศึกษาสมาชิกบ้านเหมืองดี จำนวน 38 ครอบครัว

ตัวชี้วัด	จำนวนความถี่	ร้อยละ	หมายเหตุ
1.ความสามัคคี			สมาชิกชุมชนมีความสามัคคี
มาก	-	-	ในระดับ ปานกลาง
ปานกลาง	34	89.47	
น้อย	4	10.53	

ตัวชี้วัด	จำนวนความถี่	ร้อยละ	หมายเหตุ
2. สมาชิกมีความซื่อสัตย์			สมาชิกชุมชนมีความซื่อสัตย์ใน
มาก	13	34.21	ระดับปานกลาง ร้อยละ 56.63
ปานกลาง	5	13.16	
น้อย	20	56.63	
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี			ชุมชนมีการยกย่องคนทำความดี
มาก	-	-	ในระดับปานกลาง ร้อยละ 100
ปานกลาง	38	100	
น้อย	-	-	
5. มีการช่วยเหลือกันและกัน			ชุมชนมีการช่วยเหลือกันและกัน
มาก	5	13.16	ในระดับปานกลาง ร้อยละ 71.05
ปานกลาง	27	71.05	
น้อย	6	15.79	
6. มีโอกาสการหาความรู้เพิ่ม			ชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
ใช่	38	100	ถึง ร้อยละ 100
ไม่ใช่	-	-	
7. มีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า			ชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อม
รักใคร่ปรองดองกัน			หน้ารักใคร่ปรองดองกัน เพิ่มขึ้น
เพิ่มขึ้น	5	-	จากปีก่อน 5 ครอบครัว
ลดลง	1	-	ชุมชน มีการรวมกลุ่มองค์กร
8. มีการรวมกลุ่มกันตั้งองค์			ประชาชน เท่าเดิม
กร (เท่าเดิม)	-	-	ชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็น
9. มีการรับฟังความคิดเห็น			ของชุมชนโดยการประชุมเสวนา
มาก	28	73.68	ในระดับปานกลาง ร้อยละ
ปานกลาง	10	2.62	73.68
น้อย	-	-	ชุมชนมีการช่วยเหลือ เด็ก และ
10. มีการช่วยเหลือเด็ก สตรี			สตรี คนชรา มีจำนวนเท่าเดิม
และคนชรา (เท่าเดิม)	-	-	ชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม และมี
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติ			ความยุติธรรม ใช่ ร้อยละ
ธรรม ใช่	32	84.21	84.21
ไม่ใช่	6	15.79	
12 ร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน			ชุมชนมีการร่วมกันแก้ปัญหา
ใช่	28	73.68	ของชุมชน ใช่ ร้อยละ 73.68
ไม่ใช่	10	2.63	

2. ผลการประเมินโดยภาพรวม

ผลการประเมินโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A : ระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ก. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า

I1 นโยบายของรัฐบาล

จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้าน เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เริ่มแรกพบว่า ประชาชนชาวบ้านเหมืองดี บางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ รายละเอียดปลีกย่อยของระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เช่น กระบวนการบริหารจัดการและการดำเนินการของกองทุน แต่หลังจากคณะกรรมการระดับอำเภอชี้แจง และช่วยอธิบาย ทำให้สมาชิกชาวบ้านมีความเข้าใจยิ่งขึ้นกว่าเดิม

I2 การประชาสัมพันธ์

มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน อย่างต่อเนื่องในระยะเริ่มโครงการ โดยอาศัยหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านเหมืองดี โดยหน่วยงานราชการ ได้แก่ พัฒนาการอำเภอ สาธารณสุขตำบล กศน. เป็นต้น ได้มาให้ความรู้เพิ่มเติมเนื้อหา ได้แก่ วัตถุประสงค์ของกองทุนฯ ระเบียบการปล่อยกู้ การส่งคืนเงินกู้ การคิดดอกเบี้ย เกณฑ์การคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติการกู้เงิน เป็นต้น โดยอาศัยการเรียกประชุมชาวบ้าน

I3 คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วย

1. นายวิทยา กามนค์ นายอำเภอสูงเนิน เป็นประธานอนุกรรมการ
2. นายมารุต วัฒนกรูณา ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายปกครองและพัฒนาอนุกรรมการ
3. นาย นิพนธ์ เท็งประสม ปลัดเทศบาล อนุกรรมการ
4. นาง อภิรดี พิณปรุ ปลัดเทศบาล อนุกรรมการ
5. นาย สุรเดช พลทม เกษตรอำเภอ อนุกรรมการ
6. นาย วรศักดิ์ ธีระวัฒนา สาธารณสุขอำเภอ อนุกรรมการ
7. นาย กำพล ฤทธิ์รักษา หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ อนุกรรมการ
8. นาย รักชาติ กิรีวัฒนศักดิ์ นายกองค้กรบริหารส่วนจังหวัด อนุกรรมการ
9. นาย บัญญัติ แสนจันทร์ฉิไชย ผจก. ธนาคารออมสิน สาขา สูงเนิน อนุกรรมการ
10. นาย เอื้อ อุ๋นรัมย์ ผจก. ธกส. สูงเนิน อนุกรรมการ
11. นาย โกมินทร์ ใจกลาง ประธานชมรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อนุกรรมการ
12. นาย นคร กิติพลชนากร นายกเทศมนตรี เทศบาล ตำบลสูงเนิน อนุกรรมการ
13. นาย ทองม้วน สุวรรณดวง นายกเทศมนตรีเทศบาล ตำบลกุดจิก อนุกรรมการ

14. นาง สุนทรี ใจสุทธี พัฒนาการอำเภอ สูงเนิน อนุกรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ดังกล่าว มีหน้าที่ ประเมินความพร้อม และสนับสนุนการเตรียมความพร้อม สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานของกองทุน

14. การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจต่อคณะกรรมการ

พบว่า มีการประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดกองทุนหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงให้ชาวบ้านมีความรู้ ความเข้าใจก่อนที่จะคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน และทางอำเภอได้มีการเรียกประชุม คณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งและชาวบ้านตลอดจนสมาชิก เพื่อมาชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อทราบและทำความเข้าใจอีกครั้งเพื่อให้ทุกระดับมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การจัดทำระเบียบ และเงาะประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนฯ โดยหน่วยงานที่เตรียมความพร้อม ได้แก่ พัฒนาการ อำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อ.บ.ต. และธนาคารออมสิน

15 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เหมือนถิ่น

มีจำนวน 10 คน เป็น ชาย 5 คน และหญิง 5 คน ประกอบไปด้วย

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1. นาย เสรี เอี่ยมสูงเนิน	ประธาน
2. นาง เครือวัลย์ ถีสุงเนิน	รองประธาน
3. นาง ทวี หวัดสูงเนิน	เลขานุการ
4. นางศิริ พัดใหม่	เหรัญญิก
5. นาย ประหยัด ใหญ่สูงเนิน	กรรมการตรวจสอบ
6. นาย กำนัน ปุ้ยสูงเนิน	กรรมการตรวจสอบ
7. นาย เนียบ ใจสูงเนิน	กรรมการประชาสัมพันธ์
8. นาย หล่อ เร่งสูงเนิน	กรรมการประชาสัมพันธ์
9. นาง ชอบ ฟาดสูงเนิน	กรรมการประชาสัมพันธ์
10. นาง พร้ม เวบสูงเนิน	กรรมการ

กระบวนการคัดเลือกมีการจัดทำเวทีประชาคม 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามระเบียบมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ร่วมสังเกตการณ์คัดเลือก เป็นไปอย่างโปร่งใส โดยคณะกรรมการดังกล่าว มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 2 ปี

16 เงินกองทุน 1 ล้านบาท บ้านเหมือนถิ่น หมู่ที่ 7 ได้รับอนุมัติจัดสรรเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านเหมือนถิ่น เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2545 โดยคณะกรรมการได้นำฝากเป็น บัญชี ออมทรัพย์ ชื่อ บัญชี กองทุนหมู่บ้าน เหมือนถิ่น ที่ธนาคารออมสิน สาขา สูงเนิน เลขบัญชีที่ 06-4306-20-047592-0

I7 เงินทุนสะสม

เงินทุนสะสมของกองทุนหมู่บ้าน เหมือนถี้ นอกเหนือจากเงิน 1 ล้านบาท ได้แก่ เงินที่เรียกเก็บสมาชิก ซึ่งเป็นเงินค่าหุ้น รายละเอียด 20 บาท จำนวน 52 ราย เป็นเงิน 1,020 บาท

I8 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน เนื่องจากกำหนดระยะเวลาคืนเงินกู้ภายใน 1 ปี ปัจจุบันยังไม่ครบกำหนดชำระเงินจึง ไม่มีผู้ชำระคืน

I9 บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

หมู่บ้าน เหมือนถี้ ได้มีบัณฑิตกองทุนที่เข้ามาปฏิบัติงานตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน ชื่อ นางสาว คณินนิตย์ นพรัตน์ จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขา การบริหารธุรกิจ (การบัญชี) จากสถาบัน ราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งเป็นบุคคลอยู่ในท้องถิ่น หมู่บ้านใกล้เคียงกับที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้าน เหมือนถี้ เข้ามาปฏิบัติงานในเดือน ธันวาคม 2544 โดยมีบทบาทหน้าที่ คือ

1. ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการบริหารจัดการและประเมินโครงการโดยใช้ท้องถิ่นชุมชนเป็นกรณีศึกษา
2. ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ
3. ประเมินกองทุนหมู่บ้าน 1 กองทุน
 - ข. ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า

P1 การจัดทำระเบียบ

การจัดทำระเบียบของหมู่บ้านสำเร็จได้ด้วยดี โดยกระบวนการจัดทำระเบียบคณะกรรมการได้มีความพยายามที่จะศึกษาระเบียบกองทุนหมู่บ้านอื่น และมีการจัดประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการกองทุน พัฒนาการอำเภอ สาธารณสุขตำบลและสมาชิกเพื่อมีส่วนร่วมในการจัดทำ และลงมติเห็นชอบ โดยความโปร่งใส

ปัญหาที่พบคือ กระบวนการเป็นไปอย่างล่าช้า สมาชิกไม่ยอมมาประชุม และจัดทำเอกสารขาดความสะดวกในส่วนของอุปกรณ์สำนักงาน

P2 การจัดทำเอกสารคำขอขึ้นทะเบียน

กระบวนการจัดทำเอกสารคำขอขึ้นทะเบียน ดำเนินการเป็นไปตามขั้นตอนตามระเบียบ และได้รับการประเมินความพร้อม จาก คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

ปัญหาที่พบ คือ ในระยะเริ่มแรกคณะกรรมการยังขาดความเข้าใจ เกี่ยวกับการกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มภายหลัง ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่จึงได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง

P3 ระบบบัญชีกองทุน

ในการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน เหมือนลี พบว่า บัญชีที่มีอยู่ได้แก่ ทะเบียนรายชื่อสมาชิกผู้กู้ ทะเบียนคำขอกู้ และสัญญาเงินกู้สมาชิกผู้กู้แต่ละราย

ปัญหาที่พบ คือ คณะกรรมการยังขาดความรู้ในเรื่องการทำระบบบัญชีที่มีความเป็นระบบระเบียบ และไม่ให้ความสำคัญในการทำบัญชี เนื่องจากคณะกรรมการมีความคิดเห็นที่ว่าไม่มีความเคลื่อนไหวด้านการเงินเพราะยังไม่มีการคืนเงินกู้จึงไม่ใส่ใจ ซึ่งในการจัดทำบัญชีนั้นเป็นเพียงการจัดทำเพียงเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเท่านั้น และการฝึกอบรมการทำบัญชีที่ผ่านมานั้นมีหลายรูปแบบทำให้คณะกรรมการเกิดความสับสน

P4 กิจกรรมเกี่ยวกับการรับสมาชิก

การรับสมาชิก พบว่า คุณสมบัติของสมาชิกบางส่วนไม่เป็นไปตามระเบียบ จะเห็นได้จากสมาชิกบางคน มีทะเบียนบ้านอยู่ในบ้านเหมือนลี แต่ไม่ได้อยู่อาศัยประจำที่ในหมู่บ้านตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบ ซึ่งทำให้เห็นถึงความบกพร่องของคณะกรรมการในเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่

P5 กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงิน

ผลการศึกษา การสอบถามและสัมภาษณ์สมาชิกกองทุน และคณะกรรมการกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนมีการคัดเลือกผู้กู้ อย่างยุติธรรม และเป็นไปอย่าง และเป็นไปตามระเบียบ และ โปร่งใส โดยพิจารณาจากฐานะการเงินของผู้กู้ และการดำเนินธุรกิจของผู้กู้ และความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้

P6 การส่งเสริมการใช้เงิน

พบว่า การแนะนำวิธีการทำธุรกิจยังไม่มีผู้ที่มาให้คำแนะนำทั้งด้านการตลาด และการจัดการอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง คณะกรรมการเองก็ยังขาดประสบการณ์ สำหรับผู้กู้เองก็มีการประกอบธุรกิจแบบดั้งเดิมคือ ทำการเกษตร ทำนา

P7 การตรวจสอบการใช้เงิน

จากการสังเกตและสัมภาษณ์ คณะกรรมการกองทุนพบว่า ไม่มีการตรวจสอบการใช้เงินของผู้กู้อย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรม แต่อาศัยการสอบถามแบบทางอ้อมบ้าง ได้แก่ การสอบถามในลักษณะการสอบถามแบบเพื่อนบ้านถึงการดำเนินกิจกรรม

P8 การจัดทำรายงาน

พบว่า คณะกรรมการกองทุนยังไม่มีการจัดทำรายงานที่เป็นทางการต่อสมาชิกแต่มีการจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ประจำทุก 3 เดือน ซึ่งมีปัญหาคือคณะกรรมการเองยังขาดความรู้และความเข้าใจในการจัดทำ เป็นผลให้กระบวนการในการจัดทำ เป็นไปอย่างล่าช้า

P9 การจัดสรรผลประโยชน์

พบว่า ในระเบียบมีการจัดสรรผลประโยชน์ เช่น เพื่อเป็นทุนการศึกษา เพื่อจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เพื่อเป็นค่าตอบแทนให้คณะกรรมการ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีการจัดสรรผลประโยชน์ดังกล่าว เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดชำระคืนเงินกู้

P10 บทบาทของนักศึกษากองทุน บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ในระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน โดยการจัดทำเวทีชาวบ้าน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมมีการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ และแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำให้สมาชิกหมู่บ้านเกิดความคิดริเริ่ม แก้ไขปัญหาเพิ่มขึ้น

ปัญหาที่พบคือ การเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกหมู่บ้านมีน้อยมาก และไม่กล้าที่จะแสดงออก ทำให้การประสานงานระหว่างบัณฑิตกับชาวบ้านเป็นไปด้วยความยากลำบาก

ค. ผลการประเมินผลผลิต พบว่า

O1 จำนวนสมาชิก จำนวนสมาชิกกองทุน ณ. วันแรกตั้งกองทุน มี 33 คน และมีการสมัครเพิ่มขึ้นอีก 19 คน รวมเป็นสมาชิกมีอยู่ทั้งสิ้น 52 คน ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เหมืองดี

วัน เดือน ปี	จำนวนครัวเรือน			จำนวนคน		
	ทั้งหมด	เป็นสมาชิก	ร้อยละ	ทั้งหมด	เป็นสมาชิก	ร้อยละ
1. วันแรกตั้ง (22 มิ. ย. 44)	38	38	100	150	33	22
2. ปัจจุบัน	38	38	100	150	52	34.67

จากตาราง จะเห็นได้ว่าทุกครัวเรือน เป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน

O2 จำนวนผู้ได้เงินกู้ มีจำนวนผู้ได้เงินกู้ทั้งหมด 38 ราย ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุน

กลุ่ม	จำนวนผู้ยื่นกู้ (คน)	จำนวนได้รับอนุมัติ (คน)
1. เกษตรกรรม	32	32
2. อุตสาหกรรมครัวเรือน	1	1
3. ค้าขาย	4	4
4. เลี้ยงสัตว์	1	1

จากตารางจะเห็นได้ว่า จำนวนผู้ยื่นกู้ ได้รับเงินกู้เท่ากับจำนวนที่ได้รับอนุมัติซึ่งไม่มีผู้ที่ไม่ได้รับอนุมัติ

O3 ยอดเงินให้กู้ กองทุนหมู่บ้าน เหมืองถ้ำ ได้ปล่อยเงินให้กับสมาชิกกู้ยืม แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงยอดเงินให้กู้ แบ่งตามระยะการกู้

วัน เดือน ปี	ยอดเงิน บาท / ราย	เป็นเงิน (บาท)	ร้อยละ
11 มีนาคม 45	20,000 23 ราย 10,000 2 ราย	480,000	66.67
12 มีนาคม 45	20,000 2 ราย	40,000	5.55
13 มีนาคม 45	20,000 9 ราย 10,000 2 ราย	200,000	27.78

จากตาราง จะเห็นได้ว่า มียอดเงินให้กู้ทั้งสิ้น 720,000 บาท เป็นเงินที่ปล่อยกู้รอบแรก ร้อยละ 66.67 (480,000 บาท) รอบสองร้อยละ 5.55 (40,000 บาท) และปล่อยกู้รอบที่สาม ร้อยละ 27.78 (200,000 บาท) ปัจจุบันมีเงินกองทุนเหลืออยู่ทั้งสิ้น 280,000 บาท

O4 จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด

เนื่องจากยังไม่ถึงกำหนดชำระคืนเงินกู้จึงยังไม่มีชำระคืนเงินกู้

O5 ยอดเงินกู้ชำระคืนตามกำหนด

เนื่องจากปัจจุบันยังไม่ถึงกำหนดชำระคืนเงินกู้ จึงยังไม่มียอดเงินกู้ที่ชำระคืน แต่มีมาตรการของคณะกรรมการที่ใช้ในการแก้ปัญหาการผิดชำระคืนเงินกู้ตามสัญญาเงินกู้ โดยคิดเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 0.5 บาท / วัน

O6 กองทุนสะสม

กองทุนหมู่บ้าน เหมืองลี มีเงินทุนสะสมนอกเหนือจากเงินกองทุน 1 ล้านบาท ได้แก่ เงินที่เรียกเก็บจากสมาชิก เป็นเงินค่าหุ้น รายละ 20 บาท จำนวน 52 ราย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,040 บาท

O7 การใช้เงินตามวัตถุประสงค์

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีการกู้เงินเพื่อไปใช้ในการประกอบอาชีพ การเกษตรซึ่งได้แก่ การทำนา ทำไร่ การทำสวนผสม เป็นต้น และกู้เงินเพื่อไปใช้ในการทำอุตสาหกรรมครัวเรือน คือ การทำขนมถั่วตัด (จำหน่าย ส่ง) และเพื่อนำไปค้าขาย ได้แก่ ค้าขายของชำ ค้าขายในตลาดสด ค้าขายทั่วไป เป็นต้น และมีการกู้เงินไปเพื่อเลี้ยงสัตว์ (ไก่, เป็ด) เป็นต้น แต่การใช้เงินของผู้กู้ส่วนใหญ่จะไม่นำไปเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพทั้งหมด มีสมาชิกบางส่วนนำเงินไปเพื่อใช้หนี้เก่าที่มีอยู่เดิมบ้าง และนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวันบ้าง

O8 ทิศนคติของชุมชนที่มีต่อกองทุน

พบว่า สมาชิกชาวบ้านมีทัศนคติในด้านดีเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน คือ ทำให้ชาวบ้านมีแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งอยู่ในหมู่บ้านและมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ แต่มีทัศนคติในด้านลบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน คือ กระบวนการการดำเนินการของกองทุนมีความยุ่งยาก ซับซ้อนในส่วนของขั้นตอนต่าง ๆ สำหรับชาวบ้านเองนั้นยังขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการ โดยจะสังเกตได้จากมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากสมาชิกชาวบ้านเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการในความกล้าช้าของการปฏิบัติหน้าที่ และ ความไม่ร่วมมือกันของกรรมการ ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสมาชิกในการทำเรื่องขอกู้

O9 การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้

พบว่า มีการสร้างเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งในระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน ในรูปของการจัดสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน การจัดทำเวทีประชาคมโดยเปิดเวทีชาวบ้านทั้งในระดับตำบล และในระดับหมู่บ้าน การสร้างเครือข่ายของกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อประสานงานและดำเนินการ เกิดขึ้น

ได้แก่ คณะอนุกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ ประกอบไปด้วย

1. ประธานกรรมการ นายณรงค์ เต็งสูงเนิน

2. รองประธาน จ.ส.อ. เอ็ด ศิริรักษ์
3. เลขานุการ นาย สมพงศ์ โสภณสุริยา
4. เลขานุการ นาย สนาม บุญภักดี
5. ประธานสัมพันธ์ นาย กระบวนเพชร จันทร์นาค
6. กรรมการ นาย พิชัย ชัยบุรี
7. กรรมการ นาย สันเทย นิสารัมย์
8. กรรมการ นาย แอด เพียมมาย
9. กรรมการ นาง เพ็ญรัตน์ ตะนัง
10. กรรมการ นาย สุขุม ลาภสูงเนิน
11. กรรมการ นาย ภาณุวัฒน์ ขุนสูงเนิน
12. กรรมการ นาง บังเอิญ เพ็ญสูงเนิน
13. กรรมการ นาย ชำนาญ ดีสูงเนิน

ระดับตำบล ประกอบไปด้วย

บจก. ธนาคารออมสิน หัวหน้าคณะทำงาน

สาธารณสุขตำบล คณะทำงาน

เกษตรตำบล คณะทำงาน

ปลัดอ.บ.ต. คณะทำงาน

พัฒนาการประจำตำบล เลขานุการ

O10 ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง

พบว่า ชาวบ้าน เหมือนเดิมมีแนวโน้มในการพึ่งพาตนเองเพิ่มขึ้น โดยจะสังเกตได้จากการ นำแนวคิดภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น มีความคิดริเริ่มที่จะแก้ไขปัญหาเพิ่มขึ้น สังเกตได้จากการดำเนินการในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ของคณะกรรมการกองทุนที่ประสบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการ แต่ก็ยังคิดพยายามที่จะแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าทำให้การดำเนินงานของกองทุนดำเนินไปได้ด้วยดี สำหรับความสามารถในการพึ่งพาตนเองของ สมาชิกกองทุน บางส่วนสามารถพึ่งพาตนเอง ได้ แม้ว่าจะมีส่วนน้อย

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

ก. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

11 จำนวนผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติ

สมาชิกผู้กู้ได้รับอนุมัติเงินกู้ทั้งสิ้น 38 ราย เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 720,000 บาท

ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่ม	จำนวนผู้กู้	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ
1. เกษตรกรรม	32	600,000	83.33
2. อุตสาหกรรมครัวเรือน	1	20,000	2.78
3. ค้าขาย	4	80,000	11.11
4. เลี้ยงสัตว์	1	20,000	2.78
รวม	38	720,000	100

จากตารางจะเห็นได้ว่า จำนวนเงินกู้ไปทำการเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 83.33 ของจำนวนเงินกู้ทั้งหมด รองลงมาคือ ค้าขาย ร้อยละ 11.11 และอุตสาหกรรมครัวเรือน เป็น ร้อยละ 2.78 ซึ่งเท่ากับ การเลี้ยงสัตว์

12 สถานที่ในการประกอบอาชีพ และวัตถุประสงค์

พบว่า การทำการเกษตร คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน สถานที่ในการดำเนินการก็คือ พื้นที่นา พื้นที่ไร่ และพื้นที่สวน ที่อยู่บริเวณติดกับ หมู่บ้าน การทำอุตสาหกรรมครัวเรือน คือ การทำถั่วตัด สถานที่ในการประกอบการ คือ เนื้อที่ในบริเวณบ้านบริเวณชั้นล่างของตัวบ้าน การค้าขาย คือ จะเป็นการค้าขายในหมู่บ้าน และ มีการค้าขายนอกหมู่บ้าน ได้แก่ ในตลาดในตัวเมือง , และการค้าขายในต่างจังหวัด ในการเลี้ยงสัตว์ เป็นการเลี้ยงไก่ และการเลี้ยง เป็ด ซึ่งสถานที่ในการประกอบการได้แก่ สถานที่ซึ่งเป็นของผู้ประกอบการเอง และอยู่ใกล้กับหมู่บ้าน สำหรับวัตถุประสงค์ก็ขึ้นอยู่กับประกอบการซึ่งเหมือนกับการประกอบการทั่ว ๆ ไป

13 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ

เนื่องจากอาชีพที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านประกอบอาชีพส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของชาวบ้านดังนั้น ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพเป็นอย่างดี สำหรับอาชีพอื่น ๆ พบว่า ผู้กู้มีการประกอบการมานานพอสมควรทำให้มีประสบการณ์และทักษะในการประกอบอาชีพพอสมควร

I4 จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ

เนื่องจากการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ เป็นการประกอบอาชีพที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน และเป็นการค้าขายที่ไม่มีขั้นตอนซับซ้อนจำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพจึงเป็นผู้ที่อยู่ในครอบครัว

ข. การประเมินกระบวนการ พบว่า

P1 การใช้จ่ายเงินกู้ จากการใช้จ่ายเงินกู้ตามการดำเนินกิจการของผู้กู้มีดังนี้

ตารางที่ 9 ลักษณะการใช้จ่ายเงินกู้จำแนกตามประเภทธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	ประเภทการใช้จ่าย
เกษตรกรรม	ต้นทุนค่าพันธุ์พืช , ค่ายาปราบศัตรูพืช, ค่าปุ๋ย,ค่าแรงงาน
อุตสาหกรรมครัวเรือน	ต้นทุนค่าวัสดุคิบ, วัสดุหีบห่อ
ค้าขาย	ต้นทุนค่าสินค้าที่ซื้อมาขาย, ค่าขนส่ง
เลี้ยงสัตว์	ต้นทุนค่าพันธุ์สัตว์, ค่ายารักษาโรค (วัคซีน), ค่าอาหาร

จากตารางพบว่า สมาชิกผู้กู้บางส่วนไม่ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ ซึ่งเป็นปัญหาต่อผู้กู้และต่อการบริหารและดำเนินงานของกองทุน

P2 การหาความรู้เพิ่มเติม

ในการหาความรู้เพิ่มเติมของชาวบ้าน มีวิธีการ คือ การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างคนในหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการทำมาหากิน การแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพ และบางครั้งมีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาให้ความรู้ในด้านเกษตร และอื่น ๆ และสมาชิกชาวบ้านมีการหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์กลางหมู่บ้าน อบต. และสื่ออื่น ๆ

P3 การทำบัญชีใช้จ่าย

สำหรับการทำบัญชีใช้จ่ายเงิน พบว่า ส่วนใหญ่ชาวบ้านไม่มีการทำบัญชีการใช้จ่ายเงิน

ค. ผลการประเมินผลผลิต พบว่า

O1 ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์

- ผลโดยตรง ผู้กู้มีเงินทุนหมุนเวียนที่จะนำมาสร้างอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ ใน อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ ระยะเวลาชำระคืนนานถึง 1 ปี ทำให้ไม่ต้องกู้เงินนอกระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง

- ผลโดยอ้อม

เชิงบวก ผู้ภูที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ธุรกิจใหม่ สามารถทำได้

ผู้ภูที่นำไปทำกิจกรรมธุรกิจ ถือเป็นลูกหนี้ที่ดีของกองทุน ซึ่งเป็นผลดีและง่ายต่อการกู้ครั้งต่อไป

ผู้ภูได้รับประสบการณ์จากการประกอบธุรกิจ เกิดการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง

ผู้ภูที่ประสบผลสำเร็จในธุรกิจ ทำให้ได้รับการยกย่องจากชุมชน และเป็นชื่อเสียงของชุมชน

เชิงลบ ผู้ภูนำเงินไปใช้นอกวัตถุประสงค์ ทำให้ไม่เกิดประโยชน์กับตัวผู้ภูเอง

3.ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ภู

การประมวลเทคนิควิธีการดำเนินการ หมายถึง การจัดกลุ่มผู้ภูที่ทำกิจการ กระบวนการเดียวกันให้คิดกระบวนการ (Work Procedure) ที่ดีในแนวคิดเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตที่ดีขึ้นนั้นจะต้องทำอย่างไร

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของกลุ่มการดำเนินการของผู้ภู จำแนกได้ 4 กลุ่มการดำเนินการจะได้ผลดีนั้น จะต้องประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตที่ดีขึ้นอยู่กับลักษณะประเภทของการประกอบการซึ่ง สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ปลูกถั่วเขียว การทำไร่ การทำสวนผสม มีผู้ภูจำนวน 32 ราย

ปัจจัยนำเข้าที่ดี

- มีกิ่งพันธุ์ที่ดี (การทำสวน)
- มีเมล็ดพันธุ์พืชที่ดี (ทำนา , ปลูกถั่วเขียว)
- มีฝนที่ตกต้องตามฤดูกาล
- มีน้ำที่เพียงพอต่อการเพาะปลูก

กระบวนการที่ดี

- มีการจัดหาพันธุ์พืชและปุ๋ยที่มีคุณภาพ และต้นทุนที่ต่ำโดยการรวมกลุ่มในหมู่บ้าน
- มีการให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร
- มีการใส่ปุ๋ยในระยะที่เหมาะสมและปริมาณที่พอเหมาะ
- มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมที่จะพัฒนาอาชีพ

ผลผลิตที่ดี

- ผลผลิตที่ได้ขายได้ในราคาดี
- มีผู้มารับซื้อถึงที่ทำให้ต้นทุนค่าขนส่งต่ำ

- ซื้อปุ๋ยได้ในราคาต่ำ เป็นการลดต้นทุน
- ผลผลิตที่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย
- ได้ผลผลิตไว้บริโภคและจำหน่ายเกิดรายได้เงินเกือบครบครัน

3.2 การค้าขาย ได้แก่ ขายของชำ ขายในตลาดสด อื่น ๆ มีผู้จำหน่าย 4 ราย
ปัจจัยนำเข้าที่ดี

- สินค้าที่จำหน่ายมีคุณภาพ
- สินค้าที่จำหน่ายมีความสดและใหม่
- บริการที่ประทับใจลูกค้า
- รูปแบบการจัดร้าน

กระบวนการที่ดี

- มีการบริการด้านการขายที่ดี เป็นที่สนใจของลูกค้า
- จัดหาและจัดซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและต้นทุนไม่สูงจนเกินไป
- มีการจัดร้านที่ทันสมัย
- เลือกซื้อสินค้าที่เป็นที่นิยมของผู้บริโภคมาจำหน่าย
- จำหน่ายสินค้าในราคาที่เป็นกันเองคือ ไม่คิดกำไรสูงจนเกินไป

ผลผลิตที่ดี

- เป็นชื่อเสียงของทางร้าน
- มีลูกค้าเพิ่มขึ้น
- การค้าขายมีกำไร ที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้

3.3 อุตสาหกรรมครัวเรือน ได้แก่ การทำถั่วตัด จำหน่าย มีผู้จำหน่าย 1 ราย
ปัจจัยนำเข้าที่ดี

- ความรู้และประสบการณ์ของผู้ประกอบการซึ่งมีอยู่เดิม
- ใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ
- จำนวนแรงงานในครอบครัว
- บรรรจุภัณฑ์ที่สะอาด และทันสมัย

กระบวนการที่ดี

- มีการคัดเลือกวัตถุดิบที่นำมาผลิตที่มีคุณภาพ
- ใช้ส่วนผสมที่มีคุณภาพ และในอัตราที่เหมาะสม
- กระบวนการผลิตใช้แรงงานในครอบครัวซึ่งมีความรู้อยู่บ้าง

- มีการจัดหาตลาด และการคาดคะเนจำนวนการผลิตได้อย่างแม่นยำ
- ผลผลิตที่ดี
- มีผู้มาติดต่อรับซื้อถึงที่เป็นประจำ
 - มีรายได้เสริม
 - ผลกำไรสามารถเลี้ยงคนในครอบครัวและมีความพออยู่พอกิน
 - ผลผลิตที่เหลือจากการขายสามารถเก็บไว้บริโภคได้

3.4 การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงไก่ และการเลี้ยงเป็ด มีผู้รู้จำนวน 1 ราย
ปัจจัยนำเข้าที่ดี

- ประสบการณ์ของผู้ประกอบการซึ่งดำเนินการมานาน
- สายพันธุ์ลูกไก่ และลูกเป็ดที่ดีต้านทานต่อโรค
- มีวัคซีนป้องกันและรักษาโรค
- อาหารที่มีคุณภาพ
- โรงเรือนที่สะอาด

กระบวนการที่ดี

- จัดหาและจัดซื้อพันธุ์ไก่ และพันธุ์เป็ดจากแหล่งที่ดี
- มีการหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้ประกอบการประเภทเดียวกัน
- มีเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำบ้าง

ผลผลิตที่ดี

- มีรายได้สม่ำเสมอ
- มีกำไรสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
- ผลผลิตที่นิยมของลูกค้า
- มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 5 ข้อ

1. การเกิดกองทุน พบว่า จากเดิมหมู่บ้าน เหมืองลิ้มมีกองทุนอยู่แล้ว คือกองทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน เหมืองลิ้ม ซึ่งตั้งเมื่อ พ.ศ. 2543 อยู่ 1 กองทุน ต่อมาในปี 2545 วันที่ 20 กุมภาพันธ์ มีเงินกองทุน 1 ล้านบาทเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้นไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบ และมีภาระการชำระหนี้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ ซึ่ง

มีการปล่อยกู้ให้กับสมาชิกชาวบ้าน เพื่อนำไปประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ ตลอดจนเป็นการสร้างสวัสดิภาพให้กับสมาชิกหมู่บ้านเหมือนถิ่นอย่างถาวร

2. การมีระบบการบริหารจัดการกองทุน พบว่า มีคณะกรรมการที่มีการคัดเลือกตามระเบียบของกองทุน คือ มีจำนวน 10 คน และกระบวนการในการคัดเลือกสมาชิกเป็นไปด้วยความโปร่งใส โดยมีเจ้าหน้าที่มาเข้าร่วมสังเกตการณ์ กระบวนการในการรับสมาชิก และการปล่อยเงินกู้ เป็นที่พึงพอใจของสมาชิกกองทุน แต่มีปัญหาในด้านลบ คือ คณะกรรมการบางส่วนยังขาดการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับของระเบียบ และการบริหารจัดการมีความล่าช้าในเรื่องของการดำเนินการเนื่องจากคณะกรรมการบางส่วนยังขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการ และขาดความรู้ในเรื่องของการจัดทำบัญชี การตรวจสอบการใช้เงิน และการจัดทำรายงาน รวมถึงการรายงานผลการปฏิบัติงานในที่ประชุม การดำเนินการของคณะกรรมการในบางเรื่องเป็นไปอย่างหละหลวม คือ บางส่วนยังขาดความกระตือรือร้นในการดำเนินการอย่างจริงจัง

3. การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า ชาวบ้าน เหมือนถิ่น ได้มีแนวโน้มในการพึ่งพาตนเองมากขึ้น โดยจะเห็นได้จาก มีการนำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้กับการประกอบกิจการของตนเอง และมีความคิดริเริ่มที่จะแก้ไขปัญหา ซึ่งจะเห็นได้จากการที่คณะกรรมการถึงแม้ว่าจะขาดความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการแต่ก็ยังสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าทำให้ได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้าบัญชีกองทุนมาสู่หมู่บ้านได้

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า หลังจากการที่มีการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกองทุนที่ดีขึ้น ซึ่งถือเป็นการกระตุ้นในการสร้างภูมิคุ้มกันของชาวบ้าน และชาวบ้านมีแนวโน้มในการที่จะกู้เงินนอกระบบลดลง และมีการแนะนำของเจ้าหน้าที่ในการนำแนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียง และเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองมาใช้มากขึ้น

5. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พบว่า บ้านเหมือนถิ่น มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี คือ มีการคมนาคมที่สะดวก มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน มีระบบการประปาในหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มแม่บ้านแปรรูป ชาวบ้านมีการประกอบอาชีพมีการเรียนรู้ในการหาวิธีที่จะลดต้นทุนในการประกอบอาชีพแต่มีศักยภาพในด้านลบ คือ ประชากรส่วนใหญ่ของกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นประชากรวัยสูงอายุ ซึ่งเป็นวัยที่เป็นภาระกับครอบครัว ประชากรส่วนใหญ่ยึดอาชีพการทำนาเพียงอย่างเดียวมีจำนวนน้อยมากที่จะคิดพัฒนาอาชีพใหม่

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 ปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1. มีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ และเจ้าหน้าที่อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำชุมชน บัณฑิตกองทุน มีส่วนร่วมในการพัฒนาบริหารจัดการดำเนินการของกองทุน โดยส่งเสริมการจัดทำเวทีประชาคม เปิดเวทีชาวบ้าน

2. เงินกองทุนหมู่บ้าน มีการจัดสรรตามระเบียบ และด้วยความยุติธรรม

3. อัตราดอกเบี้ยที่ปล่อยกู้ เป็นอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ ซึ่งเอื้ออำนวยกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ไม่ต้องรับภาระการจ่ายดอกเบี้ยที่สูง

4. จำนวนเงินที่ปล่อยกู้ เป็นจำนวนที่สมาชิกสามารถชำระคืนได้เมื่อถึงกำหนดชำระ

ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

1. การขาดความรู้ และ ประสบการณ์ของคณะกรรมการในการบริหารจัดการ

2. คณะกรรมการแตกความสามัคคี เกิดความขัดแย้งในด้านการบริหารจัดการ

3. จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มาให้การฝึกอบรม และแนะนำ มีน้อย

4. คณะกรรมการบกพร่องต่อหน้าที่ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบบางส่วน

5. ยังไม่มีการแนะนำวิธีทำธุรกิจ ให้กับผู้กู้อย่างจริงจังและเป็นทางการ

6. ผู้กู้บางส่วนนำเงินไปใช้ในอกวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า

มีการสร้างเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้เกิดขึ้น โดยกระบวนการสร้างเครือข่ายของ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ลักษณะของเครือข่าย เป็นเครือข่ายกลุ่มอาชีพ กลุ่มคนที่เข้าร่วมได้แก่ คณะกรรมการกองทุน และสมาชิกกองทุน พัฒนาการชุมชน ซึ่งเป็นเครือข่ายระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน และมีเครือข่ายของกองทุนหมู่บ้านในระดับอำเภอ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการและตัวแทนของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และมีการจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับกองทุนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด (แบบ บร. 2) พบว่า

- มีความสามัคคี ในระดับปานกลาง ร้อยละ 89.47

- มีความซื่อสัตย์ ในระดับปานกลาง ร้อยละ 56.63

- มีการยกย่องคนทำความดี ในระดับปานกลาง ร้อยละ 100
- มีการช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ในระดับปานกลาง ร้อยละ 71.05
- มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม มี ร้อยละ 100
- มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ เพิ่มขึ้น 5 ครอบครัว ลดลง 1 ครอบครัว
- ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น เพิ่มขึ้น 3 ครอบครัว ลดลง 1 ครอบครัว
- มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร เท่าเดิม
- มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ในระดับปานกลาง ร้อยละ 83.68
- มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เท่าเดิม
- มีผู้นำที่มีคุณธรรม ใ้ ร้อยละ 84.21 ไม่ใช่ ร้อยละ 15.79
- มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก ใ้ ร้อยละ 73.68 ไม่ใช่ ร้อยละ 2.63

2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชน ชาวบ้าน เหมือนนี้ มีดังนี้

1. หมู่บ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง
2. ผู้นำมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นสามารถตัดสินใจปัญหาต่างๆ ได้ดี
3. ชุมชนมีความสามัคคี ประองคองกัน
4. ช่วยเสริมสร้างอาชีพ รายได้ ให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
5. การสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชน มีประโยชน์และมีความเข้มแข็งกันมากขึ้น
6. มีการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนในหมู่บ้าน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

กองทุนหมู่บ้าน เหมือนลี หมู่ที่ 7 เป็นกองทุนหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาความยากจน การไม่มีทุน และขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชน โดยรัฐบาลได้จัดสรรโอนเงินเข้าหมู่บ้านแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้กับประชาชนทั่วประเทศ

จากการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเหมือนลี หมู่ที่ 7 สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

เพื่อที่จะทราบถึงผลการประเมินโครงการการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน เหมือนลี หมู่ที่ 7 ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่กำหนดไว้ 5 ข้อ เพียงใด และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งเสริมและขัดขวางต่อการดำเนินการของกองทุน และเพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะประชาชน

2. วิธีการดำเนินการ

ดำเนินการโดยศึกษา เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน และศึกษาการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน เหมือนลี จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกองทุนฯ ได้แก่ คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน และผู้นำชุมชน พัฒนาชุมชน ตลอดจน ประชาชนชาวบ้าน เหมือนลี อย่างละเอียด โดยใช้โมเดลชิป เป็นรูปแบบในการประเมินโครงการ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ แล้วนำเสนอผลการประเมินในรูปแบบ “สารนิพนธ์”

3. ผลการดำเนินการ

3.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกองทุน และมีความรู้ความสามารถมีเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น

3.2 ในการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุน มีการบริหารแบบลักษณะชาวบ้าน ซึ่งบางส่วนยังขาดระบบ และความชัดเจนในการบริหารจัดการ ได้แก่ การทำบัญชี การตรวจสอบ และการจัดทำรายงาน เป็นต้น

3.3 กลุ่มผู้กู้เงินที่นำเงินไปประกอบอาชีพ บางส่วนนำเงินไปใช้นอกวัตถุประสงค์ ซึ่งไม่

เป็นไปตามโครงการที่ขอู้ ได้แก่ การนำเงินไปใช้หนี้เก่าบ้าง นำเงินไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวันบ้าง ซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้ และเป็นผลเสียต่อผู้กู้เอง

4. อภิปรายผล

4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน เหมือนลี่

มีการเกิดกองทุนเพิ่มขึ้นหลังจากเงินกองทุน 1 ล้านบาทเข้ามา โดยกองทุนหมู่บ้าน เหมือนลี่ เกิดขึ้นได้นั้นเกิดจากความร่วมมือกันของคนในหมู่บ้าน ถึงแม้ว่าในระยะแรกจะไม่ค่อยมีความเข้าใจ และให้ความร่วมมือเท่าไร แต่หลังจากมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอมาชี้แจง ทำให้ชาวบ้านมีแนวโน้มและมีส่วนร่วมขึ้น ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เหมือนลี่ ยังพบปัญหาในเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบที่กำหนดไว้ของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งในบางเรื่องยังขาดความชัดเจน ซึ่งต้องมีการกระตุ้น และให้คำแนะนำจากคณะกรรมการอย่างเป็นทางการเป็นประจำ แต่คณะกรรมการกองทุนก็มีความพยายามในระดับหนึ่ง ในการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้าน เหมือนลี่ ได้มีการเปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้าน มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันมากขึ้น ในการแสดงความคิดเห็น ในการพึ่งตนเองของชาวบ้านยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมดยังคงต้องอาศัยร่วมมือจากคนนอกหมู่บ้าน

4.2 ผลกระทบของโครงการที่มีต่อกองทุน

จากการที่ชุมชนหมู่บ้าน เหมือนลี่ ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนเข้าหมู่บ้าน ทำให้ประชากรทุกครัวเรือน ได้มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น และในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และทำให้ประชาชนที่คิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะประกอบกิจการเพื่อส่งเสริมรายได้ของตน มีความตื่นตัว และความหวังมากขึ้น คณะกรรมการที่ได้รับเลือกมาเป็นคณะกรรมการกองทุนถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคปัญหาบ้าง แต่ก็มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินกองทุน 1 ล้านบาท เพื่อมาพัฒนาท้องถิ่นในการกระตุ้นเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของประชาชนชาวบ้าน เหมือนลี่ โดยพยายามศึกษาวิธีการดำเนินการด้านต่าง ๆ จากหมู่บ้านอื่น และจัดสรรเงินเป็นที่น่าพอใจของสมาชิกกองทุน แต่ได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์ในส่วนของความล่าช้าในการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนในการทำแผนและอนุมัติคำขอู้ และการจัดสรรเงินให้กับสมาชิกผู้กู้

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประเมินการดำเนินการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้าน เหมือนลี่ ผู้วิจัยเห็นควรปรับปรุง มีดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

- ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เหมือนที่ ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน ควรมีการกำหนดการปฏิบัติหน้าที่และโครงสร้างการปฏิบัติงานของกรรมการให้ชัดเจน และมีบทลงโทษคณะกรรมการที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบกองทุน

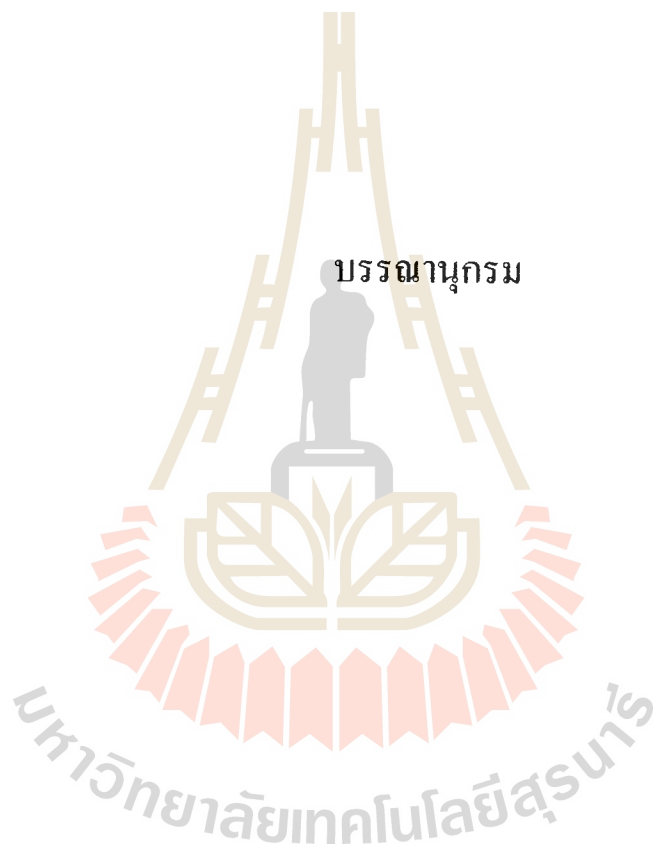
3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

- คณะกรรมการกองทุนควรจัดให้มีการประชุมหรือมีกิจกรรมของสมาชิกเพื่อร่วมกันส่งเสริมพัฒนาในด้านการดำเนินงานของผู้กู้ ในรูปแบบของ กลุ่มอาชีพ หรือธุรกิจชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

- ควรมีการฝึกอบรมคณะกรรมการกองทุนอย่างจริงจังจากหน่วยงานของภาครัฐเพราะปัจจุบันคณะกรรมการกองทุนยังขาดความรู้ความสามารถในเรื่องระบบบัญชี และการจัดการบางส่วน

3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการคืนคว้าวิจัยต่อไป หรือเพิ่มเติม

- สำหรับประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาศึกษาค้นคว้า ต่อไป ได้แก่ ผลกระทบของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ก่อให้เกิดความสามัคคี หรือ ความขัดแย้งขึ้นในชุมชน



บรรณานุกรม

กาญจนา และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. 2538 . การพึ่งพาตนเองศักยภาพในการพัฒนาชนบท.

กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

กุศล สุนทรชาติ. 2545 **สถานการณ์ความยากจนในประเทศไทย**. วารสารประชากรและการ

พัฒนา. 22(3) : 1-3.

กระทรวงศึกษาธิการ , สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545 **ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา**. ชุด

การเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ ฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545 **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. ชุดการเรียนรู้

ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ ฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. **ชุดวิชาสารนิพนธ์**. ชุดการเรียนรู้

ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ ฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. **คู่มือสำหรับประชา**

ชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ ฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544 . **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544**

และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 **ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน**

และชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท สหพัฒน

การพิมพ์ จำกัด.

ณรงค์ เพชรประเสริฐ. บรรณาธิการ. 2541. **เศรษฐศาสตร์การเมือง (เพื่อชุมชน)**. กรุงเทพฯ ฯ : เอดิ

สันเพรส โปรดักส์.

บรรณาธิการ, 2545 “คลังสวน สปท. ยอมขาดดุลถึง 4 % อ้างเรื่องปกติช่วงเศรษฐกิจเริ่มฟื้น”

มติชนรายวัน. 5 มิถุนายน 2545.

พวงแก้ว ปรีชาพนธ์ สุเมธเหลือศิริมงคล และกานดา ชูเชิด. 2545. **สภาพแวดล้อมของคนไทย**.

วารสารเศรษฐกิจและสังคม สนง.คณะกรรมการพัฒนาสำนักสารนิเทศ คณะ

กรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ภรณ์ กิรีติบุตร. 2529 การประเมินประสิทธิผลขององค์การ. สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.

กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2542. การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ ฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรไชย ทองไทย. 2544. สถิติน่ารู้. วารสารประชากรและการพัฒนา. 21(6) : 7.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ(พิมพ์ครั้งที่6)

.กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลีลาภรณ์ นาคทรัพย์และคณะ. 2539. รายงานการศึกษารูปแบบการดำเนินงานในการส่งเสริมการ

มีส่วนร่วมของครูและโรงเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กในประเทศไทย. วารสารทางการศึกษา ศูนย์สารสนเทศการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

โอฬาร สุขเกษม. 2545. “รายงานพิเศษรัฐหนุน SMEs ไร้ทิศเปิดโมเดลได้หัววัน – ญีปุ่น”. ฐาน

เศรษฐกิจ. 28-31 กรกฎาคม 2545, หน้า 8.

